№ 60 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאדזער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

23-טער יאהרגאנג | 11 marca 1930 r. | דינסטאג, פ' תצוה י"א אדר תר"צ | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047.

דער היינטיגער פראטעסט-טאג אין לאדז

לאדזער סוחרים און האנדווערקער ווארפען זיך אונטער דעם בעשלוס פון יודישע „קאלא" און װעלען מאני-פעסטירען זייער סאלידאריטעט מיט די ווירטשאפטל. פאדערונגען פון די יוד. פארשטעהער אין סיים און סענאט

יודישע געוועלבער און וואַרשטאַטען וועלען היינט זיין געשלאסען פון 4 ביז 7 אוו.

דער היינטיגער פראטעסט

דער גרויליגדער ווירטשאפטליכער קריזיס, וואס האט שוין רואינירט אזוי פיל טויזענדער יוד. שעפ תנסות און הענגט נאך אלץ מיט דער גאנצער שארפקייט צו פערניכטען די איבערגעבליבענע עקזיסטענצען, האט בעוואויגען דער יודישער רעפרעזענטאנץ אין סיים, די יודישע „קאלא" צו פערעפענטליכען אן אויפרוף צום יודישען סוחר'טום, צו רופען אוהם צום פראטעסט געגען דער שווערער משא פון אלץ-דערדריקענדען אומזאץ-שטייער, צום פראטעסט געגען דער אונגעהויערער עוולה, וואס ווערט בעגאנגען געגען דער שטאטישער בעפעלקערונג.

דער סוחר און בעל מלאכה ווערט בעהאנדעלט, ווי יענער לעגענדארער „בעזאם", וואס האט פערמאגט אונערשעפ-ליכע קוואלען פון געלד, וואס קאנען אויסגעפרעסט און אויסגעשעפט ווערען דורך דער נעשיקטער און געניטער האנד פון'ם שטייער-בעאמטען.

דער אויפרוף פון יודישען „קאלא" האט געמאכט א קאלאסאלען רושם. דער געיאגטער און געפלאגטער יודישער קרע מער, אט דער צום שוואכסטען ארגא-ניזירטער שיכט, דער אינדיוידואליזיר-טער עלעמענט, וועלכער זעהט נישט ווייטער ווי די שוועל פון זיין איינגענער קראם, האט פלוצלונג אויף זיך בעקומען א נייע הויט און ארומגענומען געווארען מיט א געפיהל פון שטארקען פראטעסט, געגען דער גלייכגילטיגקייט, וואס עס חערשט אין די מאסגעבענדע ספערען צו זיין שווערען און ביטערן גורל.

דער יודישער סוחר פערשליסט היינט פון 4 ביז 7 דאס געשעפט. און דאס איז געקומען אהן א בעשלוס פון זיינע ארגאניזאציעס, אהן א צוואנג פון זיינע ווירטשאפטליכע פעראיינען, נאר בלויז אויפ'ן רוף פון זיין פאליטישער רעפרע זענטאנץ, אויפ'ן רוף פון יודישען „קאלא".

דער יודישער סוחר וויל דערמיט ווייזען, אז זיינע פארשטעהער און סיים זענען און זייער וועה-געשריי נישט פער-איינזאמט, אז דאס איז א געשריי פון א דריי מיליאנינגער בעפעלקערונג, וואס שמיקט זיך און ווערגט זיך און א ים פון עלענד און נויט.

דער היינטיגער פראטעסט-טאג פון יודישען סוחר און האנדווערקער מוז אויף זיך צוזעהען די אויפמערקזאמקייט פון די מאסגעבענדע ספערען.

די קאלטע גלייכגילטיגקייט וועט מוזען געבראכען ווערען!

סוחרים-פעראיין פיעטריקאווער 73 ארויסגעשיקט א דעפעשע צום האנדעלס-מיניסטער

אין דער דעפעשע ווער טענזאגט, אז „צוליב די וועלטמיגקייט פונ'ם יעצטיגען מאמענט, בעט די פערוואלטונג פונ'ם סוחרים-פעראיין דעם האנדעלס - מיניס טער, אלס פראטעקטאר פונ'ם האנדעל, ער זאל אויסאיבען זיין גאנצען איינפלוס אויפ'ן פינאנץ-מיניסטער, אז דער פראַ-יעקט פונ'ם אומזאץ-שטייער זאל בלייבען ווי איז דער צוויטער לעזונג פון דער בודזשעט קאמיסיע (ד. ה. א האלבען פראצענט פונ'ם הורט האנדעל און 1 פראצענט פונ'ם דעטייל האנדעל א. א. וו.)

ד. יעצטיגע נאוועלע פון דער דריטער לעזונג איז אנ'אומגליק פאר'ן אזוי אויך פאלשטענדיג רואינירטען, סוחר'טום און וועט אהן ספק פערשארפען דעם יעצטי-גען קריזיס".

געמיינזאמער אפעל פון קריסטליכע און יודישע סוח־ישע און האנדווערמער-פעראיינען אין ווארשא

זינט א רייע יאהרען פאדערן דער האנ דעל און דער האנדווערק, וואס בייגען זיך אונטער דער לאסט פון די גרויסע שטייערן, צו ענדערן די איצטיגע רואי-נירענדע שטייער סטרוקטור.

די פארשטעהער פון ד. ווירטשאפטלי-כע ארגאניזאציעס האבען אהן שיעור מאל געווארענט ד יפענטליכע מיינונג און די מאסגעבענדע פאקטארען, אז דאס סוחר'טום און האנדווערקערטום, וואס איז נאך די מלחמה פעראָרימט געווארען, איז איבערגעלאזען געווארען אויף איינענעם בעראט אהן שום שוץ אין קרעד.ט-הילף לחיפוך פון אנדערע שיכטען, וועלען זיי נישט זיין ביכולת אהן אנצווועהרען דאס פערמעגען, ווייטער צו טראגען די דאזיגע לאסטען, וואס עס ליגט אויף זיי ארויף די מליכה.

מיט רעכט האט מען דעריבער ער-ווארט א גרעסער פערשטענדניש פאר די בעדערפעניששען פון האנדעל און האנדווערק און דאס בעזייטיגען פון אלע די סבות, וואס האבען און דער קאנסעקווענץ געמוזט ארויסרופען דעם איצטיגען קאטאסטראפאלען צושטאנד פון אונזער ווירטשאפטליכען לעבען.

דעריבער מאכט האבען די פעראיינטע-רעסירטע ווירטשאפטליכע קרייזן מיט א געפיהל פון דעלייכטערונג בעגריסט די בעמיהונגען פון דער רעגירונג און די האנדעלס-קאמערן און דער רויכטונג פון נאוועליזירען דעם אומסאץ ווענען אומ-זאץ-שטייער. מחמת סיי די מיינונג פון די דאזיגע קרייזען סיי פון די אינדוס-טריעלער, האנדעלס - פערבאנדען און האנדווערקער - פעראיינען האבען בע-שטעטיגט דעם קאטאסטראפאלען מצב פון האנדעל און האנדווערק.

ליידער, מוזען מיר פעסטשטעלען, אז דאס סוחר'טום און האנדווערקערטום זע-נען פערפיהרט געווארען און זייערע האפנונגען, ווארום זיי האבען נישט גע-פונען קיין פערשטענדניש פאר זייערע פאסטולאטען.

דעריבער זענען די אונטערגעשריבע-נע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, זיך בעווואוסט פון ענסטקייט פון מאמענט, געצוואונגען צו מאכען פאלגענדע ער-קלעהרונג:

1) אז דער האנדעל און דער האנד-ווערק אויסגעשעפט פון אלע מאטעריע-לע מיטלען, געפינען זיך איצט אין א אויסערגעוועהנליך שווערער סיטואציע. איינע פון די הויפט-סבות פון אט דעם פערצווייפעלטען מצב איז דער רואיני-רענדער שטייער-סיסטעם און בעזונדערס דע אומזאץ-שטייער און דער אופן ווי אזוי ער ווערט אויפגענומען.

2) אז די מאיאריזירונג פון די שטעט אין די שטייער-פראבלעמען פון האנדעל און האנדווערק רופט זיך שלעכט אפ אויפ'ן גאנצען ווירטשאפטליכען לעבען אונטערגראבענדיג אלע זיינע טיילען.

3) אז דאס נישט רעכענען זיך מיט דער מיינונג פון די האנדעלס-קאמערן, אלס ארגאנען פון דער ווירטשאפטליכער זעלבסטפערוואלטונג איז גורם, אז די צוועקמעסיגקייט פון דער ארבייט פון די פארשטעהער פון האנדעל און האנד-ווערק און די דאזיגע אינסטיטוציעס ווערט צווייפעלהאפט.

4) אז דאס נישט בערוקזיכטיגען די חיונה'דיגסטע און נויטיגסטע פאסטולא-טען און פראגען וועגען דער נאוועליזי-רונג צווישען די פעראינטערעסירטע שיכ-טען, רופט ארויס א אלגעמיינע פערביטע-רונג צווישען די פעראינטערעסירטע שיכ-טען, אזוי ווייט, אז די פאר-ארגאניזא-ציעס זענען נישט ביכולת צו בעהערשען די געשאפענע סיטואציע.

5) אז אין פולער פערשטענדניש פון דער ווירטשאפטליכער נויטווענדיגקייט איינצוהאלטען דעם גלייכגעוויכט פון מלו כה-בודזשעט, קענען מיר נישט מסכים זיין דערצו, אז דער דאזיגער ציל זאל דערגרייכט ווערען נאר דורך אפשפארונג פון די אויסגאבען, נאר פאר'ן פרייז פון דער רואין פון סוחר'טום און האנד-ווערק, וואס עס הייסט גראד אזוי ווי עלימינירען די דאזיגע צענטערן פונ'ם ווירטשאפטליכען לעבען פון דער מלוכה.

דער האנדעל און דאס האנדווערק אין פוילען שטעהען היינט ביים ברעג פון אפגרונד און נאר א תיכף'דיגע פער-קלענערונג פון די שטייערן קען בעזייטי-גען די קאטאסטראפע. און אין מאמענט, בעת די רעגירונג און די געזעצגעבערי-שע קערפערשאפטען האבען אנגעהויבען די ארבייט איבער דער נאוועליזירונג פון אומסאטץ ווענען אומזאץ - שטייער, ווענדען זיך די פריטע פעראיינען, וואס רעפרעזענטירען דעם האנדעל און דאס האנדווערק פון פוילען, צו די מארשאל-קעס פון סיים און סענאט, צו די דעפו-טאטען און סענאטארען און צו דער גאנצער געזעלשאפט מיט א הייסען אפעל, אז די גערעכטע פאסטולאטען פון האנדעל און האנדווערק זאלען געפינען דעם געהעריגען פערשטענדניש, און אז און לעצטען מאמענט זאלען אויסגע-בעסערט ווערען די פעהלערן, וואס זייערע פאלגען רופען זיך פאטאל אפ אויפ'ן גאנצען ווירטשאפטליכען לעבען פון לאנד.

צענטראלע פון סוחרים-פעראיינען ווארשא, סענאטארסקא 22, צענטראלע פון קליינהענדלער, ווארשא דזשיקא 5, צענטראלער פערבאנד פון קריסטליכע רעמאליסטען, ווארשא זלאטא 58, קריסט ליכער האנדווערקער פערבאנד, ווארשא מיאדאווא 14, פריזיער-צעך, זייגער-מא-כער צעך, בערשטען-מייטער צעך, דרעק סלערס, קאפעלוש-מאכער צעכן. צענטרא לער פערבאנד פון פריזיער-צעכען און ווארשא קריסטליכער שלאסער-צעך און ווארשא, טישלער צעך, בעדנער-צעך, מאפעצירער צעך רימער צעך און ווא-רשא. צענטראלער פערבאנד פון יודישע האנדווערקער אין פוילען, ווארשא נא-לעווקי 29.

פראגע וועגען היינטיגען סוחרים-שטרייק אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די טעקסטיל-סוחרים

געוועהלט אנ'עקזעקוטיווע, אויסצואַרבייטען א סאַנירונגס-פּלאַן פאַר'ן טעקסטיל-האַנדעל אין פוילען.

טעלעפאנישער בעריכט פון אונזער וואַרשאווער קארעספאנדענט.

אין ווארשא איז פארגעקומען א צו-זאמענפאהר פון דעלעגאטען פון טעק-סטיל-סוחרים אין גאנצען לאנד.

דער צוזאמענפאהר האט זיך בעשעפ-טיגט מיט דער אלגעמיינער שווערער לאגע און דעם טעקסטיל-מסחר.

סענאטאר טרוסקער, אינזש. זיידעמאן, ה' גרייוער און אנדערע האבען און זיי-ערע רעדעס זיך אפגעשטעלט אויף דעם ווירטשאפטליכען קראך אין פוילען, וואס האט בעזונדער'ס טראגיש געטראפען דעם טעקסטיל-האנדעל. די הויפט-צרה איז, וואס דער פויער האט אויפגעהערט צו זיין דער קאנסומענט. אויך די אינ-דוסטריע איז נישט ווענינ שולדיג אין שווערען מצב אונ'ם מאנופאקטור-האנ-דעל דערפאר, וואס נישט ערווארטענדיג די קאטאסטראפע, האט זי פראדוצירט אהן אויסרעכנונג און גורם געווען א גע-וואלדיגע איבערפראדוקציע.

אין דער דיסקוסיע איבער די רעפע-ראטען האבען דאס רוב דעלעגאטען זיך ארויסגעזאגט פאר דער דרינגליכ-קייט צו רעגולירען די פערהעלטנישען אין האנדעל מיט מאנופאקטור, פער-מילדערן דעם שטייער-סיסטעם א ד.גל.

אין פערמאגענץ-אויסשוס, אויסצואר-בייטען די רעזאלוציעס פון צוזאמענ-פאהר, זענען מצד דעם לאדזער סוחרים פעראיין (פיעטריק. 10) געוועזען פערטרע טען די ה"ה ד"ר מעסינגער און יאשונ-סקי; פון פיעטריקאווער 73 — ד"ר זארשאווסקי און פרווין.

דער צוזאמענפאהר האט בעשלאסען צו שאפען א ראט פון דער טעקסטיל-בראנזשע אין פוילען, אלס קערפער-שאפט פון דער סוחרים-צענטראלע אין ווארשא. אין דעם ראט זענען רעזערווירט פאר די לאדזער יודישע סוחרים-ארגא-ניזאציעס 10 ערטער.

עס איז אויך אויסגעוועהלט געווארען אנ'עקזעקוטיווע, וואס וועט אויסארבייטען דעם סאנירונגס-פלאן פאר'ן מאנופאק-טור-האנדעל אין פוילען.

אין סאנירונגס-פלאן ווערט פארגע-זעהן:

1) צו נארמירען דעם הורט-פערקויף פון פאבריקאנטען פאר סוחרים-אגרא-סיסטען;

2) צו נארמירען דעם פערקויף דורך הורטאווניקעס פאר די דעטאליסטען.

3) צו נארמירען די קרעדיט-פערהעלט נישען אין דעם טעקסטיל-האנדעל און צוגרייטען דעם האנדעל אויפ'ן פאל, ווען די טעקסטיל-אינדוסטריע וועט זיך קאר-טעליזירען.

בנוגע שטייערן איז בעשלאסען גע-ווארען ווידער זיך צו ווענדען צו דער רעגירונג, אויפמערקזאם מאכען אויפ'ן חורבן צווישען יודישען טעקסטיל-סוחר'-טום און פאדערן פאר הורטאווניקעס, וואס פיהרען געהעריגע האנדעלס-ביכער א האלב פראצענט אומזאץ-שטייער, פאר אלע איבריגע קאטעגאריעס סוחרים — 1 פראצ. אנהויבענדיג פון 1. אפריל 1930.

די פראגע וועגען פראטעסט-שטרייק פון סוחר'טום געגען דעם הויכען אומ-זאץ-שטייער האט דער צוזאמענפאהר נישט בעריהרט.

ווי מיר הערען, שטעהט די סוחרים-צענטראלע אויפ'ן שטאנדפונקט, אז אלס הויפט-ארגאניזאציע פון סוחר'טום קאן זי זיך נישט ארויסזאגען אין אזא פרא-גע. איבער דער זאך קאנען די סוחרים גופא דעצידירען.

לויט דער אלגעמיינער שטימונג וועלען דאס רוב סוחרים הערען דעם רוף פון יודישען „קאלא" און מסתמא היינט יא שליסען די געשעפטען אלס צייכען פון פראטעסט געגען צו הויכען אומזאץ-שטייער.

פויזנער סוחרים האלטען היינט צוגעמאכט די געשעפטען.

פויזען, (טעל.)

דא איז פארגעקומען א גרויסער מי-טינג פון סוחרים, אינדוסטריעלער און אנדווערקער אין א צאהל פון עטליכע טויזענד בעריזאן עס איז ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען דער רעפ-טרוקטוזוער ראלע פון אומזאץ-שטייער און צום סוף איז בעשלאסען געווארען אלס פראטעסט געגען צורוקציהען די שטייער הנחות צו שליסען (היינט) דינס טאג, דעם 11. מערץ 1 מיטאג אלע גע-שעפטען, דערביי דארפען אלע רעקלאַ-מעס און בעלייכטונגען פון די געשעפ-טען זיין פערלאשען.

דער איינדרוק פון „קאלא" אויפרוף אין דאנציג.

דאנציג, 10. מערץ (יט"א)

אין די ווירטשאפטליכע קרייזען פון דאנ-ציג האט געמאכט א זעהר שטארקען איינדרוק די דעקלאראציע פון יודישען „קאלא" און דער אויפרוף וועגען שלי-סען די געשעפטען אלס פראטעסט געגען אומזאץ-שטייער.

די דייטשע „פאלקסשטימע" בעמערקט, אז דער דאזיגער שריט איז א בעווייז פון דער מורא'דיגער קאטאסטרא פאלער לאגע פון דער יודישער בעפעל-קערונג אין פוילען.

ב"ה ג' תצוה תר"ץ

די יאטקע פון משה וויינריב זאווישא 22 געפינט זיך פון היינט אן אונטער דער השגחה פון ראבינאט און ועד הכשרות ביי דער יודישער קהלה אין לאדז.

UWAGA !!!

בוכהאלטער-קיעראוניק מיט א לאנגיעריגער פראקטיק אין קאָפ. באנק זוכט אנ'ענטשפרעכענדען פאסטען. זיך ווענדען:

A. Margolisz, Brzeziny-Łódzkie, Św. Anny 8

אליין אין טרויער דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דער משפחה ארנוואלד און דעם לאדזער יודישן טעאטער אין „פילהארמאניע" צוליב'ן טויט פון חבר

משה ארנוואלד

לאנגיעריגען מיטגליד פון יודישען ארטיסטען-פעראיין און פון „לאדזשער יודישען טעאטער אין פילהארמאניע"

פערוואלטונג פון יודישען ארטיסטען-פעראיין אין פוילען

ווארשא

בעריכט פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע גינסטיג פאר די אראבער

לייבור־מיטגליד פון דער קאמיסיע גיט אפ א מינדערהייטס־בעריכט

בעריכט פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע גינסטיג פאר די אראבער.

לאנדאן, 10. (יט"א) יט"א איז געלונגען צו בעקומען פאלגענדע אינפארמאציעס וועגן בעריכט פון דער בריטישער אויספארשונגס־קאמיסיע אין א"י:

דער בעריכט פון דער קאמיסיע האט זיך נישט פארנומען מיט'ן פראבלעם וועגן דער צוקונפט פון ענגלישען מאנדאט אין א"י.

די קאמיסיע האט זיך נישט געשטעלט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז עס איז שוין צייט אנצוהויבען אנ'ענטשיידענע פרא־ציוניסטישע פאליטיק אין ארץ־ישראל. דער בעריכט איז בכלל גינסטיג פאר די אראבער.

דער לייבאר־מיטגליד פון דער קאמיסיע הארי סקעל וועט ארויסגעבן א וואטום סעפעראטום, און עס איז אויך מעגליך, אז ער וועט אפגעבן א מינדערהייטס־בעריכט.

וויענער האקענקרייצלער שלאגען „ברית־טרומפעלדאר"־מיטגלידער

ווין, (יט"א) א מזונה האקענקרייצלער איז איבערגעפאלען א קליינע גרופע יוגענדליכע פון „ברית טרומפעלדאר" און זיי שטארק צעשלאגען, איינער פון די יוגענדליכע איז בלוטיג פערוואונדעט געווארען. די האקענקרייצלער האבען אויסגעפיהרט זייער איבערפאל פאר'ן איינגאנג פון א גרויסען קאפע־הויז אין צענטרום פון שטאט. דער פאליציסט, וועלכער האט זיך לכתחלה פערהאלטען גלייכגילטיג צום געשלעג און האט דערמיט ארויסגערופען אויפרעגונג ביי די פארזאמעלטע יודישע דורכגעהער, איז דאן געצוואונגען געווארען צו אינטערווענירען און איבערגעבען דעם פארפאל אויף דער פאליצי־דירעקציע, וועלכע האט אויפגענומען א שטרענגע אויספארשונג.

מען מוז בעשעפטיגען יוד. ארבייטער
אפעל פון וויענער קהלה צו יודישע אונטערנעמער

ווין, (יט"א) די פערוואלטונג פון דער וויענער קהלה האט ארויסגעגעבען אנ'אויפרוף צו יודישע אונטערנעמער, אין וועלכע עס ווערט צו זיי אפעלירט, אז זיי זאלען בעשעפטיגען יודישע אנגעשטעלטע, ווייל צוליב דעם ווירטשאפטליכען קריזיס האט זיך שרעקליך פערגרעסערט די צאהל יודישע ארבייטסלאזע אנגעשטעלטע, וועלכע ליידען נויט און הונגער.

נאך 27 יאהר ציהט זיך צוריק יוד. געלעהרטער
פון פראפעסור אין לאנדאנער אוניווערזיטעט

לאנדאן, (יט"א) דער בערימטער יודישער שעקספיר־פארשער סער ישראל גאלאנץ, וועלכע איז זייט 1903 פראפעסאר פון ענגלישער ליטעראטור אויף דעם לאנדאנער אוניווערזיטעט, האט זיך צוריקגעצויגען פון דעם ראזוגען אמט. פראפ. סער ישראל גאלאנץ איז איצט אלט 66 יאהר. ער איז סעקרעטאר פון דער בריטישער אקאדעמיע.

ערשטע בוימער פון קעניג־פעטער־וואלד אין א"י

ירושלים (יטא) די טעג זענען אין יזשונגרושאר, אין דער נאהענט פון באלפור־וואלד דורך דעם קרן קימת לישראל איינגעזעצט געווארען די בוימער פון קעניג־פעטער־וואלד לויט דער איניציאטיווע פון די יוגאסלאווישע יודען. בעת דער פייערונג פון איינזעצען די ערשטע בוימער איז געוועזען אפיציעל רעפרעזענטירט די יוגאסלאווישע רעגירונג.

לארד באלפור קראנק.

לאנדאן, 10. (יט"א) לארד באלפור האט זיך פערקיהלט, ער ליגט קראנק.

—:0:—

העברעאיש טעאטער „הבימה" אין זאל פון פילהארמאניע

נאר 6 פארשטעלונגען

פרייטאג, דעם 14. מערץ 9 אוונד פרעמיערע! צום 1. מאל אין פוילן
האוצר
טראגי־פארס אין 3 אקטען לויט שלום עליכם בערקאוויטש

שבת, ד. 15. מערץ 3 נאכמיטאג
האוצר

שבת, דעם 15. מערץ 9 אוונד
הדבוק
אנסקי'ס דראמאטישע לעגענדע אין 3 אקטען

זונטאג, דעם 16־טען מערץ 9 א זייגער אוונד
היהודי הנצחי
טראגעדיע אין 2 אקטען לויט פינסקי

דינסטאג, דעם 18־טען מערץ 9 א זייגער אוונד
כתר דוד
טראגעדיע אין 3 אקטען און 8 בילדער פון Calderma de la Barca

בילעטען קען מען בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע פון א זייגער 10.30 פריה ביז 12.30 און פון 4 ביז 7 אוונד

אנטיסעמיטישע סטודענטען־ארויסטרעטונגען אין קאנסטאנטינאפאל

קאנסטאנטינאפאל, 10 (יט"א) אויפ'ן מעדיצינישען פאקולטעט און קאנסטאנטינאפאל זענען היינט פארגעקומען ערנסטע אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען געגען די יודישע סטודענטען. די אנטיסעמיטישע סטודענטען האבען זיך געווארפען אויף יעדען יודישען סטודענט, וואס האט זיך בעוויזען אין אוניווערזיטעט. די יודישע סטודענטען האבען צוליב דעם געמוזט איבעררייסען די למודים. די פראפעסארען האבען זיך בעמיהט צו שיצען די יודישע סטודענטען, אבער אהן ערפאלג.

אויף די אנדערע פאקולטעטען פון דער קאנסטאנטינאפאלער אוניווערזיטעט איז די בעציהונג צווישען די יודישע און טערקישע סטודענטען א געהעריגע.

שבת, ד. 15־טן ה. ח.
11 א זייגער אוונט
אין די זאלן פון „ארדט"
אל. 1־טער מאי 2
א גרויסער
פורים־ראוט
א. נ.:
„א נאכט אין שושן הבירה"
פערשידענע אטראקציעס
טענץ ביז אין דער פרי
גרויסער ארקעסטער
געניערעס אין די ווייטערדיגע אנאנסען.
בילעטען צום פרייז פון 4 זלאט.
צו בעקומען אין דער קאסע
פון „ארדט"

נעשלאסען די קאנפערענץ פון „טאז"

ווארשא, 10 (טעל.) דא איז געשלאסען געווארען די קאנפערענץ פון „טאז".

רעזאלוציעס פון דער „טאז"־קאנפערענץ

ווארשא, 10 (טעל.) אויף דער קאנפערענץ פון „טאז" האבען היינט פארמיטאג געארבעט די קאמיסיעס. אויף דער פלענאר־זיצונג זענען אנגענומען געווארען בעשלוסען וועגען פאלקס־שול, הגיענע און קאמף מיט אנשטעקענדע קראנקהייטען.

דאן איז אנגענומען געווארען דער בודזשעט. נאכדעם האבען זיך אנגעהויבען די וכוחים איבער רעפעראט פון ד"ר וואלמאן. אויף דער שלוס־זיצונג האט ד"ר וואלמאן געענטפערט די אפאנענטען.

די קאנפערענץ האט בעשלאסען צו פערשרייבען אלס עהרען־מיטגלידער פון דער געזעלשאפט 6 מיטגלידער פאר זייערע ספעציעלע פערדינסטען למובת „טאז". צווישען די 6 מיטגלידער געפינט זיך אויך, דער געוועזענער פרעז. פון לאדזער „טאז" ד"ר גאלדמאן.

נאכדעם איז ראטופיצירט געווארען דער אפמאך פון „טאז" מיט „ארט", „יעאס" און דעם „יתומים־פערבאנד" וועגען דער געמיינזאמער קאמפאניע פאר „אויפבוי און זעלבסטהילף".

אין די אנגענומענע רעזאלוציעס ווערט פעסטגעשטעלט, אז די קאטאסטראפאלע לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג בעדראהט איהר געזונד־צושטאנד און בפרט דעם געזונד־צושטאנד פון די שול־קינדער.

בנוגע דעם ענין מציצה איז בעשלאסען געווארען אויפצופאדערן די יודישע קהלות, נישט צו לאזען מוהלים מל זיין קינדער, אהן אפריהערדיגער מעדיצינישער בעשטעטיגונג, ווייל די טובערקולאז־קראנקע מוהלים, שטעקען אן די נייע געבוירענע קינדער.

נאכדעם ווי עס איז אויסגעדריקט געווארען אנערקענונג דעם גענעראל־סעקרעטאר ד"ר וואלמאן פאר זיין ערפאלגרייכער טעטיגקייט, איז געוועהלט געווארען א נייער צענטראל־קאמיטעט.

יפו וועט ליידען גרויסע פערלוסטען צוליב דער שאפונג פון א בעזונדערן שעכט־הויז אין תל־אביב

ירושלים (יטא) די יפו'ער שטאט פערוואלטונג וועט ליידען יעהרליך א פערלוסט פון 2000 ביז 3000 פונט צוליב דער בויאונג פון א בעזונדערן שעכט־הויז אין תל־אביב.

ווי בעקאנט, איז דער געדאנק וועגען בויען א בעזונדערן שעכט־הויז אין תל־אביב ענטשטאנען נאך די אויגוסט־אומרוהען און צוזאמענהאנג מיט דער אנטי־יודישער באיקאט־בעוועגונג.

די בוי־קאסטען פון תל־אביב'ער שעכט־הויז וועלען בעטרעפען אנ'ערך 10,000 פונט.

געפונען א יונגעלע

עס איז געפונען געווארען א יונגעלע. ער געהט אנגעטאן אין א גראנאט־סאמעטענעם אנצוגעל, און א פאלטא מיט א שווארץ פוטער קעלנערל און א סאמעטענעם מאטראזען־היטעל. די עלטערן הייסען פיגענבוים. דאס קינד געפינט זיך ביים מורה הוראה ר' יחיאל לעווקאוויטש נאווא זארזשעווסקא 20.

פערבלאנדזשעט א מיידעלע

עס איז פערבלאנדזשעט געווארען א מיידעלע פון 3 יאהר. האט בלאנדע האר און געהט אנגעטאן אין א פאר טונקעלע קעמשלעך. געפינט זיך ביי געלפארד אלעקסאנדרער גאס 35.

אלטשטאטישער פאלקס־באנק
אין לאדז
Staromiejski Bank Ludowy w Łodzi
Spółdz. z ogr. odp.
Pl. Kościelny 4 פל. קאשטשעלני

נעהמט אן
מיטגלידער, גיט הלוואות און אוואנסען אויף אינקאסא מאכט דיסקאנטאס.
1) ערלעדיגט אינקאסא פון וועקסלען און פראכטען אויף לאדז אין אלע שטעט פון פוילען, צאהלט אויס אינקאסעס דעמזעלבען טאג פון אנקומען. ערלעדיגט שנעל פינקטליך און ביליג.
2) די אפשפארונגען—איינלאגען נעמט אן די באנק פון די קלענסטע סומע און ווערען גוט פראצענטירט. ס'ווערן אנגענומען תנאי־אפשפארונגען. ס'ווערען אויך אנגענומען פרעמירטע אפשפארונגען, אויף וועלכע די בעזיצער פון די אפשפארונגס־ביכלעך קענען געווינען אין משך פון יעדען האלבען יאהר א פרעמיע פון 500 זלאטעס.

די אפשפארונג־איינלאגען זענען פריי פון אלע מינים שטייערן און אפצאלונגען

די באנק איז די איינציגע יודישע קרעדיט־אינסטיטוציע אין דער אלטשטאט, וועלכע געהער צום יודישען רעוויזיאנס־פערבאנד פון די קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען און טראגט די געהעריגע אחריות פאר אלע איהרע באנק־אפעראציעס און דעריבער דארף יעדער אפגעשפארטער גראשען אריינגעטראגען ווערען אין דער

אלט־שטאטישער פאלקס־באנק
לאדז, פל. קאשטשעלני 4, טעל. 133־62

האנדווערקער און קליינהענדלער
שליסט אייך אן אין דער היינטיגער פראטעסט־אקציע

די יודישע פאלקס־פארטיי, וואס איז נישט מסכים מיט דער פאליטיק און טאקטיק פון יודישען „קאלא" ווייל זי איז אין א גרויסער מאס מיטפעראנטווארטליך פאר דעם איצטיגען עקאנאמישען חורבן אויף דער יודישער גאס, וועלכער האט אמשטארקסטען געטראפען די קליינבירגערליכע מאסען. אפשאצענדיג אבער די ערנסטקייט פון מאמענט, וואס צוליב די אומברחמנות'דיגער שטייער־שרויף ווערט כסדר דער יודישער קליינהענדלער און האנדווערקער דערפיה־ט צום רוין און אונטערגאנג, רופען מיר אלע חברים און סימפאטיקער, קליינהענדלער און האנדווערקער אנצושליסען זיך אין דער היינטיגער פראטעסט־אקציע.

די פאלקיסטישע ארגאניזאציע אין לאדז

דעמיט דריקען מיר אויס דעם טיפסטען ביילייד אונזער געעהרטען וויצע־פרעזעס ה' זיינוועל האנטמאנם נ"י צוליב'ן טויט פון זיין מוטער
בלימה נ"ע
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון „מחזיקי חולים"
קילינסקיעגא 120

מורא'דיגער עקאנאמישער קריזיס אין סאלאניקי
גרויסע ארבייטסלאזיגקייט און נויט־פערגרעסערטע עמיגראציע

סאלאניקי (יטא) די איבערפראדוקציע פון טאבאק און דער מאנגעל פון אפזאץ־מערק פאר דעם פראדוקט טאבאק, וועלכער מאכט געוועהנליך אויס צוויי דריטעל פון דעם גאנצען גריכישען האנדעלס־עקספארט (פיער מיליארד אויף 6 מיליארד דראכמעס), האט באדייטענד פערשטארקט דעם עקאנאמישען קריזיס, וועלכער האלט שוין אן זייט העכער צוויי יאהר. פון דעם ראזיגען קריזיס ליידט צום שטארקסטען די יודישע בעפעלקערונג. דאס גאנצע עקאנאמישע לעבען איז סטאגנירט, די ארבייטסלאזיגקייט הן פון די ארבייטער, הן פון די הענדלער, נעמט אן אלארמירענדע פארמען. עס איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז די מאכט האט געמוזט איינפיהרען אומזיסטע בעשפייזונג פאר דער פעראָרימטער בעפעלקערונג. די בעשפייזונג ווערט צעטיילט אין די גאסען דורך בעוועגליכע קיכען.

אלס דירעקטער פועל־יוצא פון דעם קריזיס און ארבייטסלאזיגקייט האלט אין איין וואקסען די עמיגראציע־בעוועגונג, צאהלרייכע יונגע מענשן, פערצווייפעלט פון זוכען ארבייט און לאנד, ווענדען זיך צום ארויספאהר קיין פראנקרייך, ארץ ישראל, דרום־אמעריקא, אדער וואו עס איז. די רעזולטאטען פון קריזיס לאזען זיך אונגעהויער שווער פיהלען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. צום. אנד. האט אויפגעהערט צו ערשיינען די יודיש־שפאניאלישע טאג־צייטונג „לא ווערדאד" (געגרינדעט אין יאהר 1920) די איבריגע יודישע טאג־בלעטער, 3 אין שפאניאליש און 2 אין פראנצויזיש פערלירען טעגליך אלץ מעהר אבאנענטען און אינסעראט־קליענטן און שטעהן פאר'ן פוליטעמענדיגען אונטערגאנג.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטן
קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127־81
שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17, פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. med. H. Lajchter
צאהן־כירורג
קיפער, דזשאנסלעס גומען, צינג־קראנקהייטען א.ד.ג.
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זשעלאנא 9, טעל. 149־66 1 שטאק פראנט

Dr. M. Lerner
ספעציאליסט פון קינדער קראנקהייטען
זאכאדניא 64 טעל. 113.09
צוריקגעקומען
אויפנאחם־שעה'ן פון 4—6 נאכמ.
5448

Dr. med. H. Różaner
ספעציאליסט פון הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128־98
נעהמט אן פון 8—10; 5—8 אוועגד
א ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען.

פאר 60 גראשען א שעהן משלוח מנות!
אין יעדען יודישען הויז בפרט לכבוד יום־טוב דארף זיך געפינען דאס נייערשינענע וואנד־בילד פון די גאוני ישראל. ס'איז צוגעגעבען געווארען פיל נייע תמונות, וואס זענען נאך ביז היינט נישט געדרוקט געוועזן. ס'איז געדרוקט אין 2 פארבען, פארמאט 50x70 פרייז 60 גראשען, אויף קונסט־דרוק־פאפיר 80 גר. ס'איז אויך ערשינען איבער 50 סארטען תמונות קארטעל־פארמאט פון די גרעסטע רביים און רבנים. אויך איז צו בעקומען אלע סארטען ספרים, טליתות שעהנע מתנות אויף פורים־געשאנקען, קליינע ספרי תורה'לעך אז"וו. ביליגער ווי איבעראל קריגט איהר אין ספרים־סקלאד פאלנאצנא 6 יהושע שאפירא.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעמט אן טעגליך פון 3 ביז 5 נאכמיטאג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 123-47

Dr. Ludwik Falk
ספעציאל־ארצט פאר הויט און געשלעכטס־קראנקהייטע
נאווראט 7, טעל. 128־07
נעמט אן פון 10—12, 5—7 אוונד.

Dr. med. Adam Bender
נארוטאוויטשא 30 טעל. 41־75
ספעצ. פאר אינערליכע און הארץ־קראנקהייטן

וויכטיג פאר
סוחרים און פאבריקאנטען
די ביטשריפט־ביורא
„POLPRAW"
Łódź, Pr. Narutowicza 1, tel. 170-01
ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט
אלערליי קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס:
אויף אלע שטעט אין פוילען, שרייבט אלערליי ביטעס
ציווילע, קארנע, האנדלאווע, וועגען דירות אורזשאנד ראזיעמטשי.
בעמ.: ספעציעלע אפטיילונג: פאר זעמטליכע אינפארמאציעס וועגען אויסלענדישע פעסער און מיליטער־ענינים.
מיט אכטונג
Biuro Próśb i Podań
„Polpraw"
Łódź, Narutowicza 1,
tel. 170-01.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 126־87
ספעציאל־ארצט פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע. עלע־ארט אנאליזען בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אוונד.
בעזונדער „ווארטע־זאל פאר פרויען.

לאדזער טאגעבלאט

ד.ר רעדאקטאר יפסט־אן פון 6 ביז 7 אין אװענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען װערען נישט צוריקגעשיקט

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 10057. אדמיניסטראציע 160.47

די איבערגרופירונג אויפ'ן ווירטשאפטליכען פראנט

אונזער פארלאמענטארישע רעפרעזענטאנץ האט זיך איצט פערנומען מיט רייניגער פאליטיק און האט געהאלטען אין איין קעמפען. געווענליך האט דער קאמף מעהר רעגאלטען נאך אינגעווענג, ווי נאך אויסען. מען האט געהאלטען אין איין בעוויזען, אז איך בין גערעכט און דער צוטרעטער צו איז אומגערעכט. עס איז געווען א קאמף אין ווערטער, אין פראזען, און שעהנע דייטשען און געשאקטע פארמולעס. דאגעגען האט מען גאך אויסען גיך קען בעזונדערע פאקטיש נישט געזוכט און נישט געטראכט וועגען מיטלען און וועגען, וואס זאלען ארויספיהרען אונזער וואגען פון דעם ווירטשאפטליכען און געזעלשאפטליכען זומפ, אין וועלכען ער טריקט זיך. עס איז געווען אנ'איינזייטיגע פארמעל: מיר זענען ברוגז און פטור.

און דער לעצטער צייט איז פארגעקומען אנ'איבערברוך אין אונזער פאליטיק. ענדליך האט מען איינגעזעהן, אז דער צוטרעטער זייט קומערט זיך גאנץ ווענעג וועגען אונזער ברוגז. אדרבה, אויב די ביזט ברוגז, האט מען מיט דיר בכלל נישט וואס צו רעדען און מען האט זיך מיט דיינע טענות נישט וואס צו רעכנען. נאך אין די לעצטע טעג האט איינע א צייטונג, וואס מיינט, אז זי איז א מקורב למלכות, געשריבען אויפ'ן אדרעס פון יודען, דאס זיי מיינען, אז דערפאר, וואס זיי צאהלען שטייערן, דארף מען יעדען קויפען א הויז אויף לעווקעס און דערצו נאך שענקען א גאלדענעם זייגער. אט אזוי פערשטעהט מען אין געוויסע קרייזען די יודישע טענות..

די ברוגז־פאליטיק האט אונז דערפיהרט צו א לאגע, פון וועלכער מען זעהט נישט קיין אויסוועג. אונזער שוועבען אין די הויכע ספערען פון פאליטיק, האט אונז דערפיהרט צו אנ'אפגרונד. מיר האבען פערלוירען דעם באדען אונטער די פיס. ענדליך האט מען אנגעהויבען איינצוזעהן, אז אזוי ווייטער קען עס נישט געהן און מען הויבט אן בייטן דעם פראנט: אנשטאט די אבסטראקטע פאליטישע לאגע, הויבט מען אן צו ווענדען די אויפמערקזאמקייט אויף דעם קאנקרעטען ווירטשאפטליכען פראנט.

שוין ביי דער דעבאטע איבער'ן בודזשעט האבען מיר מיט צופרידענהייט קאנסטאטירט, אז אונזער פארשטעהער האבען קאנצענטרירט זייער גאנצע אויפמערקזאמקייט אויף די ווירטשאפטליכע פראבלעמען, האבען די פאליטישע פראגען געלאזען פאר אנדערע און האבען גערעדט פון דעם, וואס טוט אונז ווירקליך וועה. אויב די אלגעמיינע פאליטישע לאגע איז שוואך פערטיידיגט, אויב עס ווייזען זיך גאנץ געפעהרליכע הויפפראבלעמען, קענען מיר עס בעדויערן. אבער מיר זאלען זיך דערפאר מוסר נפש זיין ווענען מיר נישט מחויב.

נאכ'ן ערשטען אנגריף אויף דער ווירטשאפטליכער פאליטיק, וואס ריאגירט די שטעט און צוהט אונז און אפגרונד פון דיינת, קומט איצט א סיסטעמאטישע קאנצענטרירונג פון אלע כחות אויף דעם ווירטשאפטליכען פראנט. מיר געפינען זיך באלד שוין אין א לאגע, וואס מיר האבען נישט מעהר וואס אנצוווערירען. ווארום וואס ווערען פון א יודען, ווי מיר האבען געלערנט פון שעדליץ, וואס מען נעמט ביי איהם צו סחורה פאר 300 זל. און מען פערקויפט עס פאר 12 גילדען. ער ווערט בדלות און דער חוב בלייבט ווייטער בעשטעהן; אויב ער וועט ברענגען נייע סחורה, וואס ער וועט אפשר נאך בעקומען געבארגט, וועט מען עס ווייטער צונעמען, פערקויפען פאר גראשענס און ער וועט ווערען א דאפעלטער בעל־חוב. וואס זאל מען א יודענע, וואס מען נעמט ביי איהר צו א פאר קולא מעהל, א פאר שטיקלעך זייף, וועלכע וועלען פערקויפט ווערען פאר גראשענס. זי האט איהר חוב נישט געדעקט און קיין נייע „סחורה" קען זי נישט אריינגעמען, ווייל מען וועט עס איהר צונעמען.

מיט אזא סיסטעם מוז דער יודישער זינקען און חובות, ער מוז זיין שולדיג דער רעגירונג, ער מוז זיין שולדיג דער רעגירונג, ער מוז זיין שולדיג דעם סוחר ביי וועמען ער נעמט די סחורה, ביז זיינע חובות וואקסען און ער ווערט א אביון, א בעטלער און דערצו נאך א געוואלדיגער בעל־חוב, אויף וועלכען עס לויערט שטענדיג דער עקזעקוטאר מיט'ן קאמאר־נזק.

מען מוז זוכען אנ'אויסוועג פון דער לאגע. קודם כל מוז די לאגע קלאר ווערען. די וועלט און די מאסגעבענדע קרייזען מוזען זיך דערוויסען, אז דא האנדעלט זיך נישט וועגען קויפען הייזער און בעקומען גאלדענע זייגערס אלס פרעמיע דערפאר, וואס מען צאהלט שטייערן. נאר עס האנדעלט זיך וועגען געבען א מעגליכקייט אפצוטעמען, ווינען גרינגער מאכען דעם יאך פון פרנסה.

די יודישע רעפרעזענטאנץ פערניינט איצט א נייעם פראנט. עס קומט פאר א איבערגרופירונג פון דעם פאליטישען אויף דעם ווירטשאפטליכען פראנט. עס ווערען געמאכט די ערשטע שריט צו אנ'ענערגישער אקציע און דאס מוז זיין גאנצען יודישען כלל וואריעם בעגריסט ווערען.

ש. י. סמופניצקי

ווער בעשיצט דעם מסחר?

דער האנדעלס־מיניסטער האט דאס ווארט!

פון ד"ר ב. זיידען

אויף 7 טויזענד בוימעס ווענען אינפארמאציעס, ערטיילט דאס האנדעלס־מיניסטעריום יעדען טאג ארום 50 פראצענט תשובות. דאס מיניסטעריום בעדינט שטענדיג 22 טויזענד פירמעס, און א חוץ דעם ווערען יעדעס יאהר פינאנציעל געשיקט ביז 3 מיליאן פערטרויליכע צירקולארען. אין דער צייט פון 1921 — 1928, איז פערגרעסערט געווארען די צאהל פון די ביוראס, וואס אינפארמירען די ווירטשאפטליכע ספערען, פון 16 אויף 43, און דאס פערסאנאל פון 522 אויף 1218, און די צאהל אינטערעסאנטען, וואס האבען זיך געווענדעט צום זעלבען מיניסטעריום איז געוואקסען פון 505,661 אויף 2,770,773. דערביי זענען די קאסטען פון די אינפארמאציעס פאר יעדען שטייער־צאהלער פערקלענערט געווארען פון 2,75 דאלאר ביז 1 דאלאר 50. די פריוואטע פירמעס שטעלן פעסט, אז א דאנק די שנעלע און גענויע אינפארמאציעס פון מיניסטעריום האט זיך פערגרעסערט זייער אומזאץ און די רוחים אויף הונדערטער מיליאן — דערביי האט דער קאנסומענט געגעסען פון א פרייזען פערקלענערונג."

כדי צופרידען צושטעלען די נייגירינקייט פונ'ם לעזער אייליען מיר זיך דא אויפצוקלערען, אז דא איז נישט די רייד פון אונזער האנדעלס־מיניסטעריום נאר פון האנדעלס־מיניסטעריום אין די פעראייניגטע שטאטען פון אמעריקא. דאס זענען אויטענטישע ציפערן, וואס עס ברענגט ה' ליביענסקי אין זיין בראשור איבער דער טעטיגקייט פון האנדעלס־מיניסטעריום אין אמעריקא. און מיר גיבען זיי דא נישט צוליב ערוועקען באוואונדערונג פאר דער אמעריקאנער טעטיגקייט, נאר כדי צו קענען געבען א בולט'ע אילוסטראציע פון דעם קאנטראסט צווישען דער בעציהונג צום האנדעל ביי אונז — און אויף יענער זייט ים. דארט געהערט יעדער בעאמטער ווענען דעם, אז זיין אויפגאבע איז נישט צו פעריראניזירען די מאסע און צו שטארקען איהר אויטאריטעט, וואס ענטוויקעלט זיך אין די פערשידענע געביעטען און פערבעסערן, נאר זיין אויפגאבע איז צושטעהן און קאנקרעטער און רעאלער דינסט פון דער געזעלשאפט, פערלייכטערן יעדען איינעם די פערדינסט־מעגליכקייטען, אפרומען זיי פון וועג די שטערונגען און מיטצוהעלפען צום וואוילשטאנד פון לאנד.

און ביי אונז? זייט א לאנגע צייט לעבט דער האנדעל איבער א זעהר שווערען קריזיס, ער שטעהט ביי דער שוועל פון רואין, אונז ווייסט צוליב סבות, וואס ליגען אין האנדעל גופא, וואס שטעהען אויסער דער ספערע פון דער מענשליכער מעגליכקייט. נאר צוליב דער שלעכטער און פערעלטערטער געזעצ־פראצעדור, וואסקרעט פירט דעם האנדעל מיט נישט קיין פערניינפטיגע און לעבענס־בערעכטיגטע פארשריפטען, מיט איין ווארט, צוליב סבות, וואס קאנען בעזייטיגט ווערען. אלע האנדעלס ארגאניזאציעס, אהן אונטערשייד פון רעליגיע און נאציאנאליטעט, פאדערן זייט יאהרען ביי דער רעגירונג צו בעזייטיגען די דאזיגע חסרונות, ווייזען אן אויף די דרינגענדסטע פאסטולאטען און ווי אזוי זיי צו רעאליזירען, זייערע פראטעסטען און רעזאלוציעס נעמען אן אנ'אלץ וואס סענדען מאסען־כאראקטער, און זייער מאן ווערט מיט יעדען טאג טרויעריגער, דאס אלץ שלאגט זיך אן אין דער מויער פון גלייכגילטיגקייט, וואס עס הערשט אין די „מאסגעבענדע ספערען"

מיר האבען א האנדעלס־מיניסטעריום וואס דארף אייגענטליך האבען די השגחה איבער די דאזיגע צווייגען פון דער ווירטשאפט, אזוי פערשטעהט דאס יעדער בירגער און אזוי פערשטעהט מען עס אויך טאקע אין אמעריקא. ביי אונז איז עס אבער אינגאנצען אנדערש. מיר ווייסען, אז דער האנדעלס־מיניסטער קוויאטקאווסקי ענטוויקעלט א פיל אינטענסיווערע טעטיגקייט, ווי עס האבען געמיין זיינע פארגענגער. ער רעארגאניזירט די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען, ער בויט גדיניע און מאשציצע און פיהרט די פוילישע אויסלאנדס־פאליטיק אויף די אייגענטליכע וועגען. זיין אייגענטליכע אויפגאבע — שיצען דעם פוילישען האנדעל — ווערט אבער ליידער נישט, ווי געהעריג אויסגעפיהרט. עס איז גארנישט קיין צוויפעל, אז ווען דער מיניסטער קוויאטקאווסקי וואלט אויף דער בעראטונג פון עקאנאמישען קאמיטעט זיך איינגעשטעלט פאר דער רעפארם פון אומזאץ־שטייער, וואלט דער מיניסטער מאטושעווסקי נישט געקאנט דעם וואונדערליכען שריט צוריק צוציהען פון סיים די הנחות אויף וועלכע ער האט שוין פריהער געהאט מסכים געווען. דער ענין איז נאך צום גליק נישט אינגאנצען פער'משפט. עס איז נאך צייט צו פערזיכטען דעם פעהלער, ווען דער פראיעקט וועט קומען אויפ'ן פלענום פון סיים. דאס סוחר'טום פון גאנץ פוילען ערווארט און דעם דאזיגען רעצידירענדען מאמענט, אז דער מיניסטער קוויאטקאווסקי וועט זיך ארויסווייזען אלס דער פאסיגסטער מאן אויפ'ן אמט פון האנדעלס־מיניסטער און ער וועט נישט דערלאזען צום אונטערגאנג פון סוחר'טום!

קליינער פעליעטאן

ר' מנשה האט טענות

צום היינטיגען פראטעסט־שטרייק

פרעגט ר' מנשה אנ'אלטע קשיא און קשיות האט ר' מנשה צו פרעגען א סך, גאר א סך.

קשיה נומר 1:

איך פערשטעה נישט, זאגט ר' מנשה, מילא, אז א סוחר האלט נישט קיין ווארט, דערפאר איז ער דאך א סוחר, אבער א מיניסטער, עפעס שטעהט דאך בפירוש: „כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד." ד. ה., אז פון מויל קען מען נישט מאכען קיין קוגעל־שארבען...

איצט פרעגט ר' מנשה:

קשיה נומר 2:

עפעס זענען דאך די „אוזשאנד"־לייט גאר קיין סוחרים נישט. אין עולם חמסחר איז אנגענומען, אז א קונה צאהלט נישט רעגולער, פערליערט ער דעם קרעדיט. איך האב נישט בעצאהלט דעם „פאראטעק אבראטאווי" פון יאהר 1928 פאר'ן אבראטאווי פון יאהר 1929. האט מען מיר פערקויפט דאס ביסעל בעבעכעס, און דאך בין איך נאך אלץ ביי די „אוזשאנד"־לייט א במוח — מ'האלט מיר אין איין צושיקען פרישע „קאלעקציעס"...

פרעגט ר' מנשה א קשיא: ווי פאלט איהר ווייסט, אז איך בין א קנאפער צאהלער, מה פארוואס רעכט איהר מיט מיר נישט איבער די בעציהונגען?!

א דריטע קשיה:

די יודישע „קאלא" האט אויף היינט פראקלאמירט א פראטעסט־שטרייק געגען די עולות לגבי די סוחרים, און די פערטרעטער פון די סוחרים־פעראיינען, וואס א גאנץ יאהר קלאגען זיי אויף די שווערע שטייער־לאסט, וואס רואינירט דעם סוחר, אט די הערן מיט די געשליפענע צינגלעך האבען מיטאמאל גענומען שטאמלען: מע... בע.. יא שליסען... נישט שליסען... וואס זענען מיט „בונראווצעס", צי צוצילייסטען, רחמנא לצלן, וואס מיר זאלען גיהען אין זייערע דרכים? ווילט איהר — שליסט, ווילט איהר נישט — האלט אפען. לעולם וואלט מען יא געראטען שליסען, נאר... ל'וויים... „מה יאמרו הגוים"... מע.. בע.. מ'מאך זיך נישט איינרייסען.

פרעגט ווידער ר' מנשה:

ווער איז דא גערעכט: צי די יודישע „קאלא", וואס רעדט אפענע ריבורים — שליסען! פראטעסטירען! — אדער די סוחרים־רעפרעזענטאנטען, וואס האבען פלוצלונג גענומען שטאמלען און בעבען — מע... בע... ווילט איהר שליסט, ווילט איהר שליסט נישט.

אט פרעגט ר' מנשה אנ'אלטע קשיא און קשיות האט ר' מנשה צו פרעגען א סך, גאר א סך.

רבותי, אפשר האט איהר א תירוץ אויף ר' מנשה'ס קשיות!

אב־נעק

דער „טאנצענדיגער" בר־מינן

די ענגלישע אינדוסטריע לעבט איצט איבער א גסוסה־מאמענט. — די שווערע זארג פאר דער צוקונפט. — די נייע ווירטשאפטליכע פארטיי מיט איהרע חרופות. — דער כח און טאלאנט פון ענגלישען פאלק וועט צוריקשטעלען דעם בר־מינן אויף די פיס.

פארהאן אנ'ערצעהלונג ביי דאסטאיעווסקי'ן ווענען איינעם א בר־מינן, וואס איז געלעגען אויף דער ערד מיט שטערבעלעך אויף די אויגען, די ארומיגע האבען איהם בעוויינט, און פלוצלונג נימט זיך דער טויטער א לאפ אויף פון דער ערד, גלאצט אוים אויף אלעמען א פאר לאבעדיגע אויגען און לאזט זיך אויס טאנצען אין א ווילדען קאדריל.

עפעס ענליכעס קומט יעדעס מאל פאר מיט דער ענגלישער אינדוסטריע. יעדע 20—25 יאהר קומען די געשוואוירענע קלאג־מוטערס און בעוויינען די אפגעשטארבענע ענגלישע אינדוסטריע, מען רייסט זיך קריעה, און מען זעצט זיך שבעה, און פלוצלונג — ערוואכט דער טויטער צו א נייעם לעבען און לאזט

(א בריף פון לאנדאן)

זיך ווידער אין א פרישן טאנץ.

און אינצווישן מאמענט לעבט ענגלאנד ווידער איבער אזא אפשטארבונגדען מאמענט פון איהר אינדוסטריע. און די נייע קלאג־מוטער, דער נייער מקור פון דעם גרויסן בר־מינן איז די ערשט געגרינדעטע פארטיי, וואס טראגט דעם נאמען „פעראייניגטע פארטיי פון דער אימפעריע". די גרינדער פון דער פארטיי זענען צוויי בעוואוסטע לארדען ביווערברוק און ראטמער, מענשען וואס האבען אין זייער רשות צאהלרייכע פראפאגאנדע־מיטעל און א שטארק־פערצווייגטע פרעסע־אפאראט. אט די דאזיגע לייט שטעלן פעסט, אז די ענגלישע אינדוסטריע געהט אונטער, צוליב דעם פרייען אריינפיהר פון אויסלענדישע סחורות קיין ענגלאנד. אלע לענדער אין דער גאנצער וועלט — זאגן די גרינדער פון דער נייער פארטיי, — האבען שוין פון לאנג איינגעפיהרט א הויכן צאל אויף אויסלענדישע סחורות, נאר בלויז ענגלאנד האלט זיך נאך אלץ ביים ווירטשאפטליכען ליבעראליזם. און זיי לייגען פאר אזא פלאן. ענגלאנד דארף זיך ענגער פערבינדען מיט די דאמיניעס, וואס געהן אריין אין דער בריטישער אימפעריע, און בילדען צוזאמען איין פעסטע עקאנאמישע ווירטשאפט. די אימפעריע דארף ווערען ארומגערינגעלט מיט א דיקער צאל־מויער, וואס זאל שיצען די היימישע אינדוסטריע פאר דער אויסלענדישער קאנקורענץ. צווישען די לענדער, וואס געהערען צו גרויס־בריטאניען דארף איינגעפיהרט ווערען א פרייער האנדעל, און די סחורות וואס קומען אריין פון אנדערע לענדער מוזען הויך בעצאהלט ווערען. אט דער דאזיגער סיסטעם וועט פעראורזאכען צו פערקלענערן די ארבייטסלאזיגקייט, צו פערשטארקען די שכירות פון די ארבייטער און פערגרעסערן דעם וואוילשטאנד פון דער בריטישער אימפעריע, וואס איז פונאנדערגעווארפען איבער אלע 5 וועלט־טיילען אנהויבענדיג פון עקוואטאר ביז צו ביידע פאלוסען פונ'ם ערד־קוגעל. און דער דאזיגער מלוכה געפינט זיך פון אלעם, וואס א ציוויליזירטע בעפעלקערונג דארף האבען און רעגירער דארף זי נישט מורא האבען פאר דעם, וואס עס וועלען זאגען די אויסלענדישע ווירטשאפטס־ארגאניזמען. קורץ און גוט. לויט דער דאזיגער נייער פארטיי, וועלען די קאלאניעס און ד. דאמיניעס צושטעלן רויה־שטאפען קיין ענגלאנד, און ענגלאנד וועט זיי ווידער אריינשיקען פערטיגע סחורה.

דאס וואלט אבער געווען זעהר גוט, ווען די קאלאניעס און דאמיניעס וואלטן אויך געווען אזוי דערזעלבער מיינונג. פארהאן אבער זעהר פיל קלאגען, וואס האבען אין דער פראגע א גאנץ פערקעהרטע מיינונג. אזוי, למשל, האבען די מאסגעבענדע קרייזען אין דעלה אנגענומען א בעשלוס צו העכערן דעם צאל פון ענגלישע סחורות, וואס געהען אריין קיין אינדיען פון 11 אויף 15 פראצ. קאנאדע און אויסטראליען האבען גאר נישט קיין חשק צו שפילען די ראל פון צושטעלען רויה־מאטעריאלען קיין ענגלאנד. זיי שטרעבען צו אנטוויקלען ביי זיך אנ'אייגענע אינדוסטריע, און אויב זיי וועלען זיך ארומצוימען מיט א צאל־וואנד, וועט עס קודם כל זיין געווענדעט געגען ענגלאנד גופא.

דאס פראגראם פון דער נייער פארטיי אין ענגלאנד ווערט דערווייל זעהר שטארק קריטיקירט, און מען ווייזט אויף זיינע שוואכע זייטען. ענגלאנד לעבט איצט איבער א געוואלדיגען קריזיס, אבער דאס ענגלישע פאלק האט נאך גענוג קראפט און טאלאנט אויפצושטעלען דעם בר־מינן אויף די פיס, אז ער זאל זיך, פונקט ווי אין דאסטאיעווסקי'ס מעשה'לע א צוטאנץ טון.

ד. א.

דער וויצע־קאלאניאל־מיניסטער ד"ר שילס

וועגען דער ענגלישער פאליטיק אין ארץ־ישראל

לאנדאן (יטא) דער אונטערשטאאטס סעקרעטאר פאר קאלאניאלע ענינים ד"ר שילס האט בעת זיין בעזוך און ערווייפארג אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער פארטיינער ציוניסטישער ארגאניזאציע מיט הרב ד"ר דייכעס בראש. די דעלעגאציע האט געשילדערט די יודישע אויפפאסונג פון דער איצטיגער לאגע אין ארץ ישראל און האט אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט פון אנ'אויטריטיגער און ענטשיידענער עפענטליכער ערקלערונג מצד דער ענגלישער רעגירונג, אז זי איז גרייט צו זארגען פאר א גרעסערער זיכערהייט פון לעבען און אייגענטום, וועט אונטערשטיצען א גרעסערע איינוואנדערונג פון יודען קיין ארץ ישראל און וועט אויך מסכים מיט'ן מאנדאט אויסצוזוכען די נויטיגע ערד־שטחים פון מלוכה־לאנד פאר דער יודישער קאלאניזאציע.

ד"ר שילס האט דער דעלעגאציע ערקלערט פאלגענדעס: די ענגלישע רעגירונג האט שוין פעסטגעשטעלט, אז זי האט בשום אופן נישט בדעה אפצוווייכען פון דער פאליטיק, וואס איז געקומען צום אויסדרוק אין דער באלפור־דעקלאראציע און דעם מאנדאט. עס איז ריכטיג, דאס בעשטימונגען פון מאנדאט דארפען אויפגעקלערט ווערען און עס דארף אנגעוויזען ווערען די ריכטיגע בעציהונג ווי אזוי צו שאפען די יודישע נאציאנאלע היים און גלייכצייטיג אפהיטען די רעכט פון די אראבער. יעדענפאלס וועט ענגלאנד רעאליזירען דעם מאנדאט און אפהיטען די הויפט־ריכטליניעס פון דערביי־איצטיגער פאליטיק.

די ארץ ישראל רעגירונג — האט פארטגעזעצט ד"ר שילס — בעשעפטיגט זיך איצט פיל מיט דער אגראר־פראגע. לויט דער מיינונג פון ד"ר שילס וואלט איצט געווען א פעהלער צו שטיצען א מאסען־איינוואנדערונג, ווייל די אימיגראציע דארף רעגולירט ווערן ענטשפרעכענד צו דער אויפנאהמע־פעהיגקייט פון לאנד. וואס איז שייך דער האלטונג פון די ענגלישע בעאמטע אין ארץ ישראל, דארף מען נישט פערגעסען, אז זיי קומען אוים צו ערפילען די פליכטען אין א זעהר קאמפליצירטער און דעליקאטער לאגע. דער פאקט, אז סיי יודען, סיי אראבער בעשולדיגען די ענגלישע אדמיניסטראציע און איינזייטיגקייט, בעווייזט בולט, אז די פארוואורפען פון ביידע זייטען זענען נישט גערעכט.

די רעגירונג — האט ערקלערט צום סוף ד"ר שילס — נעמט אן געהעריגע שריט, כדי צו רעארגאניזירען און פערשטארקען די פאליציי־קרעפטען אין ארץ ישראל. עס ווערן איצט רעקרוטירט נאך 200 פאליציאנטען, וואס וועלען ארויסגעשיקט ווערען קיין ארץ ישראל. די רעארגאניזאציע ווערט דורכגעפיהרט דורך דעם ספעציעלען פאליציי־אינספעקטאר פון ציילאן דאוובינג. די זיכערהייטס־פראגע און איהר גאנצער אומפאנג ווערט איצט בעטראכט דורך דער ארץ־ישראל־רעגירונג.

הרב קאצענעלבאגען פון לענינגראד נישט ארעסטירט

אנדערע ארעסטירטע לענינגראדער רבנים נאך נישט בעפרייט

מאסקווא (יטא) הרב קאצענעלבאגען, דער רב־הכולל פון לענינגראד, איז נישט ארעסטירט. די ידיעות וועגען זיין ארעסט, וואס זענען ערשינען אין דער אויסלענדישער פרעסע, זענען נישט ריכטיג.

דער קארעספאנדענט פון דער יט"א האט אנגעפרעגט אין לענינגראד און איז אינפארמירט, אז קיינער פון די יודישע טוער דארטען האט נישט מורא פאר דעם, אז מען זאל דעם אלטען רב ארעסטירען. הרב קאצענעלבאגען איז אלט 93 יאהר.

פון דער צייטווייליגער זייט זענען די ארעסטירטע לענינגראדער רבנים, הרב לאזאראוו, און הרב יאסנאגראדסקי, נאך אלץ נישט בעפרייט. עס זיצען נאך אויך אין לענינגראדער תפיסה אלע טוער פון דער לענינגראדער יודישער קהלה, וועלכע זענען מיט עטליכע חדשים צוריק ארעסטירט געווארען פאר עובר זיין אויף דעם סאוויעטישען געזעץ וועגען רעליגיעזע קהלות.

—o—

קוזיסטישע סטודענטען ווילען דעמאלירן רעדאקציעס פון יוד. צייטונגען

טשערנאוויץ (יטא) דער קאמיסאר פון דער טשערנאוויצער פאליציי ג. פיראן איז, ווי יט"א האט מיטגעטיילט, אפגעזאגט געווארען פון זיין שטעלע דערפאר, וואס ער האט דורכגעפיהרט אונגלעגאלע ארעסטען אויף יודישע ארבייטער.

לויט א מעלדונג פון הוגען „פארווערטס" האט א דעפוטאציע פון קוזיסטישע סטודענטען געפאדערט ביי דער מאכט, מען זאל דעם קאמיסאר טיראן צוריק צונעמען אויף זיין פריהערדיגען אמט, און גענענפאל וועלען זיי דעמאלירען די רעדאקציעס פון אלע הויגע יודישע צייטונגען.

מיט וואס פאר אנ'ענטפער די דעפוטאציע איז אוועק, איז נישט בעוואוסט.

זעלבסטמארד פון וויצע־פארזיצער פון דער לאזשע „בני־ברית" אין טשערנאוויץ

טשערנאוויץ (יטא) דא איז בעגאנגען זעלבסטמארד דער וויצע־פארזיצער פון דער לאזשע „בני־ברית" און דער דירעקטאר פון דער קרעדיט־באנק ד"ר דוד וואסערמאן. די סבה פון זעלבסטמארד איז נישט בעקאנט.

בעפרייט 5 יודען, וועלכע מען האט חושד געווען אין אויספירען א מארד

קאוונע (יטא) אפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אז די סבות פון טויט פון וועטערינאר־דאקטאר אווישענים און שוומאל (שאולער קרייז) זענען אויפגעקלערט געווארען. עס איז אויסגעשלאססען, אז אווישענים זאל ווערען ערמארדעט. די 5 יודישע פלייש־ארבייטער, וועלכע מען האט ארעסטירט אונטער'ן חשד, אז זיי האבען אויסגעפיהרט דעם מארד, זענען בעפרייט געווארען.

ווי בעקאנט, האט דער ארעסט פון די 5 יודען ארויסגערופען א געפעהרליכע אנטי־יודישע העצע און גאנץ שאוולער קרייז. נאך דער אויפקלערונג פון גאנצען ענין איז געקומען צו א בערוהיגונג פון די געמיטער.

לאָדז
11. מערץ 1930
זון-אויפגאַנג: 6.09
זון-אונטערגאַנג: 5.26
דינסטאָג, י"א אדר תר"ץ
פ' תצוה

טאָג-כראָניק

דיסקאָנטא-צינז
פון פ. ק. אָ. פערקלענערט

(וו) די פ. ק. אָ. האָט פערקלענערט דעם צינז-פוס פאַר דיסקאָנטא ביי וועק-סלען אויף דריי פירטעל פראָצענט ד.ה. אויף 7 פראָצענט יעהרליך.

„בעלנים" אויף מאַנופאַקטור

(וו) פון דער מאַנופאַקטור-פירמע אָ. בערציגער און שטיינמעמער (נאָוואָ-מיעסקאַ 3) האָבען גנבים אַרויסגעגנבעט סחורות פאַרו 10.000 גילדען. די גנבים ווערען פערפאָלגט.

מעסער-שטעכעריי

(וו) אויף פאָמאַרסקאַ 150 איז געקו-מען צו אַ בלוטיג געשלעג צווישען 3 אַוואַנטוריסטען. צוויי פון זיי האָבען בעקומען שווערע מעסער-וואונדען. זיי זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל איינער איז אַרעסטירט.

דעלעגירטע פון פינאַנץ-מיניסטעריום
פאַרשען דעם אומזאַץ פון לאָדזער האַנדעל און אינדוסטריע

א ווילאַדז האָבען געוועלט דעלעגירטע פון פינאַנץ-מיניסטעריום אויסצופאָר-שען דעם אומזאַץ, וואָס איז געמאַכט געוואָרען אין פאַרגאַנגענעם יאָהר און די שאַ-צונגען, וואָס זענען אָנגעווענדעט געווא-רען לגבי די אומזאַצען, וואָס זענען דער-גרייכט געוואָרען אין אָנהויב 1930.

אין בעגלייטונג פון לאָדזער פינאַנץ-בעאַמטע, האָבען די מיניסטעריאַל-דעלע-גאַטען בעזוכט אַ גאַנצע רייע גרויסע א.נדוסטריע- און האַנדעלס-אונטערנע-מונגען און עקספּעדיציע-הייזער אין לאָדז זיי האָבען אויסגעפאָרשט די הויך פון די אומזאַצען פון הענטיגען יאָהר, און פערגליכען מיט די אומזאַצען אין 1929. די רעזולטאַטען פון די אונטערזו-כונגען זענען תיכף איבערגעשיקט געווא-רען טעלעפאָניש דעם פינאַנץ-מיניסטער-יום.

קרבנות פון שאַרפען קריזיס
54.763 אַרבייטסלאָזע אין לאָדזער אינדוסטריע-ראַיאָן

אין לאָדזער אינדוסטרי-ראַיאָן זענען אין דער פערגאַנגענער וואָך געווען רעגיסטרירט 54,763 אַרבייטסלאָזע, דע-רונטער בלויז אין לאָדז 38,765, אין פאַביאַניץ — 4188, אין זגערזש 4,101 אין זדונסקאַ-וואָלאַ — 2266, אין טאָמאַ-שאָוו — 3718, אין קאָנסטאַנטין 492, אין אַלעקסאַנדער — 518, אין רודאַ-פאַביאַניץ — 716 אַרבייטסלאָזע.

אונטערשטיצונגען האָבען בעקומען די לעצטע וואָך אַרום און אַרום 35,479 אַרבייטסלאָזע, אין בלויז לאָדז — 28702 אַרבייטסלאָזע.

אין דער פאָריגער וואָך האָבען אין לאָדז פערלוירען זייערע בעשעפטיגונגען 2630 אַרבייטער.

דאָס זענען אַלץ ציפערען וועגען די רעגיסטרירטע. ערשט וויפיל זענען פער-האַן קרבנות פון איצטיגען קריזיס, וואָס גערען זיך נישט רעגיסטרירען !? זייער צאָהל איז אונגעהויער.

היי-יעהריגע מיליטערישע איבונגען

(§) דעם 1. אַפּריל וועלען ערשיינען פּעקאַנטמאַכונגען וועגען פּלאַן פון די היי-יעהריגע מיליטערישע איבונגען. עס איז נאָך נישט בעוואוסט, וועלכע יאָהר-גענג עס וועלען גערופען ווערען צו די איבונגען. די איבונגען וועלען פאָרקומען אין דריטע טורנוסען.

גרוילענדער טויט און זעלבסטמאָרד
פון אַ שוועסטער מיט אַ ברודער

(§) אויפ'ן שאָסעע קאַליש—טורעק האָט געלעבט בעטאָג פּאַסירט אַ שרעק-ליך אונגליק. אַן אויטאָבוס, וואָס קו-מירט אויף דעם שטח, האָט איבערגע-פאָהרען דעם 6-יעהריגען רישאַרד פּאַ-קושניוויעצקי. דאָס יונגעל איז צושמע-טערט געוואָרען אויף פּיצלעך. על-פּי-צופאַל איז מיט דעם זעלבען אויטאָבוס גראָד געפאָהרען דעם איבערגעפאָהרע-נעם יונגעל'ס 16-יעהריגע שוועסטער זאָ-פיאַ. זעהענדיג איהר אויף טויט-איבער-געפאָהרען ברודערל, האָט זי בעקומען אַן אַטאַקע פון היסטעריע, אַז זי איז גע-קומען צו זיך, איז זי אַרויסגעשפּרונגען פון אויטאָבוס און איז אַוועקגעלאָפען אין נאָהענטען וואַלד אַריין. אין אַ 2 שעה אַרום האָט מען דאָס מיידעל גע-פונען אַ טויטע ביים ברעג פון אַ נאָ-העגטען טייכעל. פון עגמת-נפש איז זי בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

מאַדזשיצער רבי אין לאָדז
אויף אַ חנוך-הספר-פייערונג.

(–) אין מאַדזשיצער שטיבעל אויף פּיראַמאָוויטשאַ-גאַס 3 איז פאָרגעקומען דער פייערליכער אַקט פון חינוך-הספר פון דעם דאָזיגען בית-תפילה. אין חינוך האָט אַנטייל גענומען דער בעריהמטער מנגן, דער מאַדזשיצער רבי שליט"א, וועלכער איז ספּעציעל געקומען קיין לאָדז. ממילא איז די חינוך-פייערונג פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ אמת'ן קאָנצערט פון בע'טעמ'טער רעליגיעזער נגינה, וואָס האָט צוגעצויגען אַ גרוי-סען עולם.

זיך געווענדעט דער לאָקאַוט
אין דער פאַבריק פון ק. אייזערט

דער לאָקאַוט אין דער אַקציען-געזעל-שאַפט קאַראָל אייזערט, איז ליקווידירט געוואָרען. געלטען פריה זענען די אַר-בייטער ווידער שוין צוגעטרעטען צו דער אַרבייט. די שטראַף-טאַבעלס זענען ניט צוריקגענומען געוואָרען. די אַרבייטער האָבען זיך דערביי בעוואָרענט, אַז אויב געגען זיי ווערט אָנגעווענדעט שטראָפען, וואָס זענען נישט פאָרגעזעהן אין דער פערצרדנונג פון מלוכה-פערזיכערונג, וועלען זיי עס בעטראַכטען ווי אַ מוסף-רויף, געגען וואָס זיי וועלען אַרויסטרעטען גע-רילטליך.

ראַדיאָ פּראָגראַם

דינסטאָג 11 מערץ

וואַרשאַ (1412)

11.58 שעה צייכען
12.05—13.10 שילער-מאָרגען קאָנצערט
16.15—17.15 גראַמאָפאָן-פּליטען-מוזיק
17.45—18.45 פאָלקסטימליכער קאָנצערט
19.10 לאַנדווירטשאַפטליכע בעריכט
19.25—22.30 טראַנסמיסיע פון דער קאַטאָוויצער אָפּערעטע
22.30 וועטער, פּאָליציי, ספּאָרט און פּרעסע בע-ריכטען
23.— טראַנסמיסיע פון אויסלענדישע סטאַציעס

ווילנאָ (385)

12.05—13.10 פאָלקסטימליכער קאָנצערט
16.15—17.— „ „ פון רעסטאָ-ראַן „בריסטאָל"

קאַטאָוויץ (409)

19.20—22.30 שטרויס'ס אַ אָפּערעטע

פּויזען (353)

14.— בערזע בעריכט
14.15—14.30 ידיעות
18.45—19.15 ראַדיאָ טעכנישער פּאָרטרעט
22.45—24.— טאַנץ-מוזיק פון קאַפּע „וויעלקאָ-פּאָלסקאַ"

אויסלענדישער ראַדיאָ-פּראָגראַם

בודאַפּעסט (550)
18.30 „געטער דעמערונג" (אָפּערע)
בערלין (418)
20.50 „מלך דוד" (אָראַטאָריום)
באַזעל (1010)
20.30 „דאָס מעדעל פון עליזאַנדאָ"
פראַנקפורט (390)
20.50 „די קליינע טאָג סערענאַדע"

גנבה אין אַ פאַבריק

(וו) פון מאָריץ פוקס פאַבריק (קאָנ-סטאַנטינער 192) האָבען גנבים אַרויס-געטראָגען דורך אַנ'עפענונג אין דער וואַנט 11 שטיק אָקספאָרד-סחורה פאַר 1500 זל.

היינט—פּראָצעס
וועגען דער פאַבאָר-אַפּערע

(§) היינט קומט פאָר דער פּראָצעס וועגען דאָקטאָר-מאַיאָר ד"ר וואָלאָשינ-סקי, אלס מיטשולדיגער אין דער לעצ-טער פאַבאָר-אַפּערע. צום פּראָצעס ווע-רען גערופען 50 עדות.

פּאַדערט איבעראַל
לייך כשר
שולדענע"ר נ'ס

אויטאָבוס-צוזאַמענשטויס
מיט אַ טראַמוויי

(–) אויף גייער'ס מאַרק האָט זיך אַנ'אויטאָבוס צוזאַמענגעשטויסען מיט'ן טראַמוויי נומער 4. דער אויטאָבוס איז צושמעטערט געוואָרען. קיין פּאַסאַזשי-רען זענען נישט געווען.

פּילסודסקי'ס נאָמענס-טאָג
די פייערונגען אין לאָדז

דעם 19 ד. ח. פאַלט אויס דער נאָ-מענס-טאָג פון מאַרשאַל יוזעף פּילסוד-סקי. אין דעם טאָג וועלען אין אַלע לאָדזער בילדונגס-אַנשטאַלטען נישט פאָרקומען די לימודים. די לעהרער-שאַפט אָרגאַניזירט אויף דעם טאָג אַ רייהע אַקאַדעמיעס און פאָרלעזונגען וועגען דעם שעפער פון די לעגיאָנען". דעם 18. ד. ח. אין אָוועגד וועלען מי-ליטערישע און ציווילע אָרקעסטער'ס איבער די לאָדזער גאַסען אָפּשפּילען אַ „צאַפּשטיק".

ווי אַזוי קען מען בעקומען טעלעפאָנישע אינפאָרמאַציעס פון לאָדזער אַדרעס-ביוראָ

די לאָדזער זעלבסט פערוואַלטונג האָט נאָרמירט דעם אויפן צו געניסען פון טעלעפאָנישע אינפאָרמאַציעס דורכן אַדרעס-ביוראָ אין לאָדז:

אַלע אינסטיטוציעס און פּריוואַט-פּער-זאָנען, וואָס ווילען בעקומען טעלעפאָ-נישע אינפאָרמאַציעס וועגען אַדרעסען דורכ'ן טעלעפאָן, מוזען אויסקויפען אין מעלדונגס-אַמט מינדעסטענס 25 ספּעציעלע אינפאָרמאַציע - קאַרטען (אַ בלאָק) פאַר 10 זל. דער בלאָק מיט די אינפאָרמאַציע-קאַרטען איז פערזעהן מיט'ן נאָמען פון אַבאָנענט. דער גע-קויפטער בלאָק מיט די 25 קאַרטען, בלייבט אין אַדרעס-ביוראָ. דער קויפער בעקומט נאָר אַ קוויטונג צוזאַמען מיט אַ רעגולאַמין וועגען בענוצען די אַדרעס-סען - אינפאָרמאַציעס, אינפאָרמאַציעס ווערען געגעבען פון פערזאָנען, וואָס וואוינען נאָר אין די גרעניצען פון לאָדז. כדי צו בעקומען אַ טעלעפאָני-שע אינפאָרמאַציע פון-אַדרעס-ביוראָ, מוז דער אַבאָנענט אָנגעבען דעם בע-אַמטען זיין נאָמען און דעם נומער פון זיין אַבאָנאַמענט, דעם נאָמען און פאַ-מיליען-נאָמען פון געזוכטען, און אויב נויטיג, אויך נעהנטערע איינצעלהייטען די טעלעפאָנישע אַדרעס-אינפאָרמאַציע ווערט געגעבען נאָך 20 מינוט פון דער אָנמעלדונג.

טראַמוויי-מאַשיניסט פער'משפּט
אַלס שולדיגער אין אַ קאַטאַסטראָפע

(§) אין קרייז-געריכט איז געווען פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען 37-יעהריגען אָסקאַר צערבע. אַ מאָמאַר-פיהרער פון לאָדזער טראַמוויי-געזעל-שאַפט, וועלכער איז אָנגעקלאָגט געווא-רען אין גורם זיין אַ טראַמוויי-קאַטאַ-סטראָפע. אַ פּאַסאַזשיר איז דערביי גע-וואָרען פערוואונדעט און אַ וואַגאָן שטאַרק צושעדיגט.

צערבע איז אָנערקענט געוואָרען פאַר שולדיג און איז פער'משפּט געוואָרען אויף אַ האַלב יאָהר תפיסה.

פאַבריקס-מייסטער'ס פאָדערן אַרבייטסלאָזען-שטיצע

(§). אין קינאָ „פּושעראָוויאַשניע" איז פאָרגעקומען אַ גרויסער מיטינג פון אַ 2000 פאַבריקס-מייסטער. עס איז אָפּגע-געבען געוואָרען אַ בעריכט וועגען דער קאָנפערענץ אין אַרבייטס-מיניסטעריום מכח פערזיכערען די פאַבריקס-מייסטער אויפ'ן פאַל פון קראַנקהייט און געבען זיי אַרבייטסלאָזען שטיצע. בעת דער דיסקוסיע איז אָנגעוויזען געוואָרען אויף דער גרויסער נויט ביי די פאַבריקס-מייסטער און עס איז אָנגענומען געוואָ-רען אַנ'ענטשפּרעכענדע רעזאָלוציע.

וואָס ווערט היינט געשפּילט
אין טעאַטער / אין קינאָ

אררט: „אָהן אַ קאָפּ..."
שטאָטיש טעאַטער: „דער פּאַטער".
קאַמעראַל טעאַטער: „גראַנד-האָטעל"
פּאָפּולאַרני: „די זשאָנגלערין פון וואַריעטע".
קאַסינאָ: „די זינדערין אָהן זינד", „דאָס שפּיל מיט פּרויען"
לונאַ: „דאָס זיבענטע געבאָט".
ספּלענדיד: „דער געפאַלענער מלאך".
גראַנד-קינאָ: „אין אַ נאַכט-לעגאַל".
פּאַלאַס: „די טייוועלטע אין טריפּאָליס"
קאַפּיטאָל: „די ווילדע אָרכידעע"
אָדעאָן: „אַ מענש אָהן שמייכעל"
ספּולדזשעלניאַ: „ווילדע ליבע"
זאַכענטאַ: „די טאַטע פון ליבע"
וואָדעוויל: „די שטאָט אָהן פּרויען"
אַפּאָלאָ: „אין סיבירער טייגעס".
טשאַרי: „דער קעניג צווישען קאָוובאָיען"
קאָרסאָ: „פערברענטע בריקען"
אָשוויאַטאָווי: „דער שטאַרקער מענש"

אין דריי שורות
לאָדזער נייעס בקיצור

אַ דעלעגאַציע פון לאָדזער גייסטיגע אָנגעשטעל-טע האָט זיך געווענדעט צום מיניסטעריום וועגען שטיצע.

* * *

אַלס פּראָטעסט וואָס דער מאַגיסטראַט האָט פער-קלענערט די פּרייזען פון פליש, האָבען קריסט' נעכטען גאָרנישט געקוילעט.

אַ רייזע מיט אַ לופט-שיף איבער אַנ'אינזעל, וואָס איז בעוואוינט מיט ווילדע מענשען

ווי אַזוי עס ווערען דאָרט געשלאָסען שידוכים.—פאַר אַ חזיר, אָדער אַ הונד קען מען קויפען אַ כלה.—קיין געלד איז דאָרט נישטאָ.—אַנדערע טשעקאַווע זאַכען.

ניי-גווינעאַ איז אַנ'אומגעהויער גרוי-סער אינזעל אין פּאַציפישען אָקעאַן. נעבען אויסטראַליען, ניט ווייט פון די פי-ליפינער אינזלען. דער דאָזיגער אינזעל וועלכע ליגט אונטער'ן עקוואַטאָר (דער „קו-המשוה"). ווי יעדען רופען די ליניע, וואָס טיילט ד. ערד אויף צוויי גלייכע האַלבע קוגלען), איז דריי מאָל אַזוי גרויס, ווי ענגלאַנד. ער איז פּיפּצעהן הונ-דערט מייל אין דער לענג. בעת אָבער ענגלאַנד האָט אַ בעפעלקערונג פון 48 מיליאָן, איז אויף ניי-גווינעאַ אפילו קיין פיער מיליאָן מענשען אויך נישטאָ.

איין העלפט פון ניי-גווינעאַ, די מערב-דיגע, געהערט צו ענגלאַנד, די צווייטע העלפט, די מזרח'דיגע, איז צעטיילט אין צוויי חלקים. איין טייל, דער דרום'דיגער וועלכער טראָגט דעם נאָמען פּאַפּואַ, גע-הערט צו אויסטראַליען. דער אַנדערער טייל האָט ביז דער וועלט-קריג געהערט צו דייטשלאַנד. איצט אָבער האָט אויס-טראַליע דעם מאַנדאַט איבער דעם. אַמע-ריקאַנער רייזענדע האָבען אַרומגערייזט און אַרומגעפלויגען מיט אַ פליה-מאַשין, וואָס קאָן אויך שווימען (אַ הידראָפּלאַן), איבער דעם אויסטראַלישען טייל פון ניי-גווינעאַ, וואָס הייסט פּאַפּואַ. געשיקט געוואָרען זענען זיי אַהין פון דער אַמע-ריקאַנער רעגירונג, פון דעם אַגריקולטור דעפּאַרטאַמענט אין וואַשינגטאָן, אום צו אויסצוזוכען און פּרעבען פון דאָרטען נייע סאָרטען צוקער-בוראַקעס, וואָס וואַקסען דאָרטען.

אַרומפליהענדיג מיט זייער פליה-מאַ-שין אין פּאַפּואַ איבער געגענדען, וואו קיין ווייסער מענש איז ביז איצט נאָך נישט געווען, האָבען די אַמעריקאַנער רייזענדע געטראָפען מענשען, וועלכע לעבען נאָך אין ווילדען צושטאַנד, מיט לעבען און געצייג פון שטיין, צוויליזירטע אורעלטערען פון די היינטיגע צוויליזירטע מענשען האָבען געלעבט מיט צעהן טוי-זענד יאָהר צוריק.

צווישען אַזעלכע מענשען האָבען די אַמעריקאַנער זיך אַראָפּגעלאָזען מיט זייער פליה-מאַשין און מיט זיי פער-קעהרט און געהאַנדעלט.

ווייסע מענשען וואוינען אין ניי-גווי-נעאַ נאָר ביי די ברעגען. דאָס אינגעוועניג אָבער איז ניי-גווינעאַ איז אַ טונקעלע שטיק וועלט, וואָס איז נאָך גאָר נישט אויסגעפאָרשט געוואָרען. פאַראַן דאָר-טען גרויסע בערג און ריזיגע אָזערעס, וואָס שטעהען נאָך גאָר אויף דער לאַנד-קאַרטע נישט. עס איז אַ טונקעלע שטיק וועלט, אָבער אַ מערקווירדיגע וועלט, אַ פּיטשקאָווע, פיל מיט מערקווירדיגע לאַנד-שאַפטען, נאַטור-סצענעס און ברואים אַלערליי. עס איז אַ לאַנד פון קאַקאַאָס-נוס און קאַניבאַלען, פון ריזיגע שטרויס פייגלען און זומפען פיל מיט קראָקאָ-דילען. פון נאַקעטע מענשען און פון ניט-טיגע מאָסקיטאָס.

אָנגעקומען איז די אַמעריקאַנער עקס-פּעדיציע צוערשט אין אויסטראַליען און זיך פערזיכערט מיט דער אונטער-שטיצונג פון דער אויסטראַלישער רע-גירונג. וואָס אָהן דער רעגירונגס-שטיץ און דער הילף פון אויסטראַליען האָבען די אַמעריקאַנער גאָרנישט געקענט טאָן. זיי האָבען אויך געהאַט אומעטום די הילף און די שטיצע פון די ווייסע מענשען פון אויסטראַליען, וועלכע וואוינען אין ניי-גווינעאַ.

די ערשטע רייזע פון זייער פליה-מאַ-שין האָבען די אַמעריקאַנער געמאַכט אין ניי-גווינעאַ אויף אַ שטרעקע פון אַרום 300 מייל אין דער לענג פון דעם ברעג. ביים דרום'דיגען שפּיץ פון אינ-זעל.

זיי האָבען דאָ געזעהן פון דער הויך אַ וואונדערליכע באַנאַראַמע פון לאַנד-שאַפטען און נאַטור-סצענעס. איינגע פון די אינטערעסאַנטסטע זאַכען, וואָס זיי האָבען דאָ געזעהן, זענען דערפער פון די שוואַרצע, געבוירענע איינוואוינער, גע-בויט אויף הויכע פּאַליעס איבער'ן ים. די הייזלעך פון די דאָזיגע דערפער זע-העגען אויס פון ווייטען ווי די וואַסער פייגלען מיט די הויכע פיס, לכתחילה האָבען די שוואַרצע געבוירענע זייערע דער-פער אויפ'ן וואַסער, אום צו זיין בעש-יצט פון פיינדליכע שבטים אַרום, א.צט אָבער דערמוטיגט די רעגירונג די געבוירענע איינוואוינער צו בויען אַזעל-בע דערפער צוליב ריינליכקייט. ליגען די הייזלעך הויך איבער די כוואַליעס, און אַז יעדער הייזעל איז צוגעבונדען אַ קליינע שיפעל, וועלכע שטעהט גרייט פאַר אַ נויטפאַל.

דער פּינדראַמענט, אויף וועלכען די פּאַ-מ.ליע און דער שבט זענען געבויט, איז די הייראַט. עלטערן טוען שידוכים מיט זייערע קינדער, ווען זיי זענען נאָך קליין. אָבער די קינדער מוזען שפּעטער, ווען זיי וואַקסען אויף, געבען זייער צו-שטימונג צום שידוך. געגען זייער ווי-לען פערהייראַט מען זיי נישט.

ווען עס ווערט געשט פון שידוך, גיט דער מיידעל'ס פּאַמיליע צוריק אַלע מתנות און זאַכען, וואָס זי האָט בעקו-מען פון יונגעלס עלטערן. קיין סעודה אָדער קיין אַנדער צערעמאָניע מאַכט מען ניט צו דער חתונה. דער פּרייז, וואָס דער חתן צאָהלט פאַר דער כלה, איז גוט קיין שרעקליכער, ער גיט געוועהנליך עפּיס אַ שטיקעל צירונג און דערצו אַ חזיר, אָדער אַ הונט.

אין אַלגעמיין העדשט דאָרטען פּיל-ווייבעריי. דאָך אָבער איז אַ דוחק אין פרויען, און דערביבער האָבען בלויז אָרום אין פערטעל פון די פערהייראַטע מענער מעהר ווי איין פרוי. אַ בעדייטענדער טייל די מענער זענען אונגאַנצען אומבער הייראַט און לעבען אין גרויסע קליוב-הייזער.

קיין געלד האָבען זיי נאָך נישט. אָנ-שטאָט געלד געבען זיי פאַר סחורה מוש-מעלעך פון ים-שנעקעס, צוגעשניטענע און אויסגעאַרבייטע און פּראַסלעטען. אויך אַנדערע עגליכע שטיקען צירונג גיט מען פאַר סחורה, ווי צום בייש פיל די צייגער פון ווילדע און פון קענגורו'ס. מעהרסטענס אָבער איז דער האַנדעל אַ דירעקטער אויסטויש. מען בייט אויס איין שטיק סחורה אויף דער אַנדערער.

פון קליידונג ווייס מען דאָרטען זעהר ווייניג. יונגלעך ביז אַרום צעהן יאָהר און מיידלעך ביז אַרום זעקס געהען אַרום אונגאַנצען נאַקעט. דערוואַקסענע מענער און פרויען טראָגען קורצע פאַר-טוכלעך, געמאַכט פון קאָרע, נאָר אַלטע מענער געהען אַרום נאַקעט.

ביי מענער, ביי פרויען האָבען דורכ'ן געשטאָכענע נעזער און אויערן און טראָ-גען דערין צירונג. אין נאָז טראָגט מען אַ לענגליכע שטיק צירונג, געמאַכט פון אַ ווייסען סאָרט ווייסע מושעלכעך (מושלען), וואָס ליגען ביים ברעג ים. און אין די אויערן טראָגט מען צוזאַמען געראָלטע פּאַלמען-בלעטער אָדער שטיק לעך צירונג, געמאַכט פון ביין.

יונגע מענער זענען דאָרטען גלאַט אין ריין ראַזירט. אָבער אַ שעהן ביסעל וועה טאָג לייזען זיי זיך אָן ביז זיי גאָלען זיך אָפּ דעם פּנים. דער אופן ווי אַזוי זיי גאָלען זיך איז זעהר אַ פּשוטער. זיי דרעהען אַרום אַ פּעדימעל אַרום יעדען איינצעלנעם האָר און צופּען איהם אַרויס דער בעל-דבר ליגט מאָויפ'ן רוקען, און דער באַרבער זיצט ביי איהם אויפ'ן האַרצען און פּייניגט איהם. די, וועלכע גאָלען זיך ניט, פּוצען אויס זייערע בערד מיט פערשיידענע סאָרטען צירונג.

וואָס האָבען געטאָן די שוואַרצע איינ-וואוינער פון יענע מקומות, ווען זיי האָ בען געזעהן דעם ערשטען מאָל, ווי מען שען פליהען אין אַנ'אַעראָפּלאַן איבער זייערע קעפּ און לאָזען זיך אַראָפּ לעבען זיי אויף דער ערד?

פאַר זיי זענען מענשען, וועלכע פליה-ען אין דער לופטען, איבערנאַטירליכע וועזענס: מלאכים, נעמער אָדער רוחות פון די געשטאָרבענע.

און איין אָרט האָבען די פליהענדיגע אַמעריקאַנער געזעהן פון דער הויך אַ דאָרף, געבוים לעבען אַנ'אָזערע. זיי האָ-בען זיך אַראָפּגעלאָזען מיט דעם אַעראָ-פּלאַן זעהר נידריג. איהם צו בעטראַכטען. די איינוואוינער אָבער פו דאָרף האָבען האַסטיג געמאַכט אַ ויברח און וואַלד אַריין.

אין אַ צווייטען אָרט זענען אַלע טוג קעל-הויטיגע פאַר שרעק אַריינגעשפּרונגען אין וואַסער.

מיט אַנ'אַנגעשטרענגטען שמייכעל אויפ'ן פּנים זענען די אַמעריקאַנער גע-גאַנגען אַ טריט נאָך אַ טריט ווייטער אויף דער יבשה. איינגע זענען געבלי-בען אין דער לופט-מאַשין אויף דער פליה-מאַשין אויף דער אָזערע אַלס אַ שוץ-וואַך.

אין אַ ווייטע אָרום האָט זיך געהערט, ווי עס בעוועגט זיך אין די גראָז, און אַ טונקעל-הויטיגער מיט אַ געפאַרבטען פּנים איז פּלוצלונג אויגעשפּרונגען אַרום 15 טריט פון זיי. ער איז געווען זעהר אויפגערעגט און האָט מורא געהאַט צו-צוגעהן נאָר נאָהענט צו די ווייסע, הגם זיי האָבען איהם אָנגעבאָטען אַזאַ טייע-רע מתנה ווי אַ שטיק צוקער, רויט ווי צוג-מער.

באַלד האָבען זיך בעוויזען נאָך זעקס אַנדערע, אָבער אַלע שרעקליך נערוועז און אויפגערעגט. צוגעהן נאָהענט צו זיך האָבען זיי נוט געלאָזען. זענען זיי אָט אַזוי געשטאַנען פון ווייטען און בסדר געזשעבערט און געפּיפּט מיט'ן מויל, אויב אויסצודריקען זייער דערשטוינונג קעגט איבער די דאָזיגע ווייסע מענשען וועלכע פליהען אין דער לופטען.

אָבער אין 30—40 מינוטען אַרום, נאָכדעם ווי די אַמעריקאַנער האָבען גע-לאַכט, זענען די דערשטוינטע און די נערענטע איינוואוינער פון פּאַפּואַ שוין געשטאַנען נאָר נאָהענט לעבען זיי און מיט זיי געהאַנדעלט. די פּיהרער זייערע זענען געווען גרייט, אַוועקצוגעבען דאָס טייערסטע, וואָס זיי האָבען פערמאָגט פאַר דער סחורה, וואָס די ווייסע האָבען זיי אָנגעבאָטען.

---:0:---

וואָס איז געשעהן מיט די יודישע הילפס-בעדערפטיגע אין בירגער-קאָמיטעט?

די רעזולטאַטעז פון דער אויספאָרשונג, וואָס די וואָיעוואָדזטווע האָט פערפיהרט אויפ'ן גרונד פון אַרטיקעל אין „לאָדזער טאַגעבלאַט"

אין שייכות מיט'ן אַרטיקעל אין נומר 47 „לאָדזער טאַגעבלאַט", אַז אַ בעאַמטער פון לאָדזער בירגער קאָמיטעט שיקאַנירט יודישע אַרבייטסלאָזע, דער־וויסען מיר זיך, אַז די וואָיעוואָדזטווא האָט תיכף אונטערגענומען אַן אויספאָר־שונג וועגען דאָזיגען ענין. ווי מען טיילט אונז מיט, האָט די אויספאָרשונג געבראַכט פאָלגענדע רעזולטאַטען:

די רעגיסטראַציע פון די כלומר'שט בע'עוולעטע יודען איז פאָרגעקומען בעת די מאַסענהאַפטע מעלדונגען פון אַרבייטסלאָזע, שוין נאָכ'ן בעקאַנטמאַכען דעם טערמין פון אַרויסגעבען די אונטערשטיצונגען דורך דעם בירגער־קאָמיטעט.

די ערשטע אָפּטיילונג, נישט קענענ־דיג מיטאַמאָל רעגיסטרירען אַלע, וואָס האָבען זיך געמעלדען וועגען שטיצע, האָט אין דער ערשטער רייה רעגיס־טרירט אַרבייטער, וועלכע זענען גע־בליבען אָהן אַרבייט אין די פאַבריקען און זענען בערעכטיגט אויף שטיצע פון אַרבייטסלאָזען־פאָנד, אָדער עס פער־פליכטעט זיי דער פאָרגעשריבענער טערמין אויף אונטערשטיצונגען. די איבעריגע אַרבייטסלאָזע, בנוגע וועלכע עס זענען געווען געוויסע ספיקות, צי זיי זענען באמת אַרבייטסלאָז, האָט די ערשטע אָפּטיילונג, אויפ'ן גרונד פון ערקלערונגען פון די פּאַראַינטערעסירטע גענומען די געהעריגע בעמערקונגען, צי דערזעלבער רעגיסטרירט זיך אַלס אַרבייטס־זוכער, צי אויף איינמאָליגע שטיצע. אויב דער, וואָס האָט זיך גע־מעלדעט, האָט געזאָגט, אַז ער רעגיס־טרירט זיך אויף דרינגענדע שטיצע, האָט דער בעאַמטער געמאַכט אַ צייכען „J", ד. ה. איינמאָליגע שטיצע. די דאָ־זיגע פערזאָנען האָט מען געהייסען קו־מען שפּעטער, אין אַ געוויסען טערמין.

דער דאָזיגער אופן פון האַנדלען איז אָנגעווענדעט געוואָרען לגבי אַלע אַר־בייטסלאָזע, אָהן אונטערשיד פון נאַציאָ־נאַליטעט. ביז'ן איצטיגען מאָמענט זע־נען רעגיסטרירט געוואָרען עטליכע טוי־זענד אַרבייטסלאָזע. דער פּראָצענט רע־גיסטרירטע יודען שטייגט איבער די פּראָצענט־פערהעלטניש פון דער יודי־שער בעפעלקערונג לגבי קריסטען.

עס דאַרף צוגעגעבען ווערען, אַז אַלע אנגערופענע פערזאָנען, זענען אי־בערגעשיקט געוואָרען צו דער ערשטער רעגיסטראַציע־אָפּטיילונג, כדי זיי צו־רעגיסטרירען.

ווי עס איז צוזעהן פון די ערקלע־רונגען פון די פּאַראינטערעסירטע, איז ביי דער רעגיסטראַציע נישט געמאַכט געוואָרען קיין שום אונטערשידען צווי־שען די נאַציאָנאַליטעטען. די פּאָר־וואורפען, וואָס זענען געמאַכט געוואָ־רען אויפ'ן אַדרעס פון ביוראָ־לייטער אויף מאַטעיקאַ־גאַס, איז געוויס אַ רע־זולטאַט פון אַ מיספערשטענדניש און פון דער אינפערשטענדניש פון טייל אינטערעסאַנטען בנוגע דעם אויפ'ן פון רעגיסטרירען זיך אויף דער שטיצע.

* * *

בעמערקונג פון רעד.:

מיר ברענגען די דאָזיגע ערקלערונג וועגען דער אויספאָרשונג פון דער וואָ־יעוואָדזטווע און ווילען גערן גלויבען אַז להבא וועט אין בירגער־קאָמיטעט הערשען אַ בעסערע בעציהונג לגבי די יודישע אַרבייטסלאָזע.

לאָדזער קאַמערעל־טעאַטער

„אררט"

אַלעע 1־טער מאַי 2

פריהער ענגלישער זאַל

קינסטלערישער לייטער: משה בראָדערזאָן
דירעקציע: יוסף סטרוגאַטש.
קאָמפּאָזיטאָר: דוד בייגעלמאַן.
קאָנפעראַנס: רייכענבערג, מאַנדעלבליט

היינט דינסטאַג,
9.30 אָוועגד
ווירט געשפּילט
דאָס נייע דריטע פּראָגראַם א. נ.

„אַז אַ קאַפּ"

קינסטלערישער רעווי און קאַמער־פּראָגראַם.
18 שלאַגער־נומערן 18
הנחה בילעטען גילטיג.

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון טעאַטער יעדען טאָג פון 1—11 און פון 5 ב"מ

לעזט און אַבאָנירט
דאָס
„לאָדזער טאַגעבלאַט"

פון דער אַלטשטאַטישער פאָלקס־באַנק

די אַלטשטאַטישע פאָלקס־באַנק אין לאָדז (פּל. קאָשטשעלנאַ 4) איז אָנגע־נומען געוואָרען אַלס מיטגליד פון יודי־שען רעוויזיאָנס־פערבאַנד פון דער קאָ־אָפּעראַטיווער געזעלשאַפט אין וואַרשאַ. אין משך פון דער צייט, וואָס די דאָ־זיגע באַנק עקזיסטירט, האָט זי געוואוּ־נען אַ שטאַרקען צוטרוי פון דער גע־זעלשאַפט.

אַלעקסאַנדער, זגערזש און פּאַביאַניץ פאָדערן שטיצע פאַר זייערע אַרבייטסלאָזע

(וו) דעלעגאַציעס פון די מאַגיסטראַ־טען אין זגערזש, אַלעקסאַנדער און רו־דאַ־פּאַביאַניץ האָבען זיך געווענדעט אין דער וואָיעוואָדזטווע, צו אַנערקע־נען קרעדיטען אויף שטיצע פאַר די אַרבייטסלאָזע פון די דאָזיגע שטעט. די דעלעגאַציעס איז צוגעזאָגט געוואָרען זייערע בימטע צובעריקזיכטיגען.

טעאַטער און קונסט

די „הבימה" קומט קיין לאָדז.

(פּ) די „הבימה" קומט ווידער קיין לאָדז, דאָס וועט זיכער זיין אַ גוטע בשורה פאַר אונזערע לעזער.

לאָדז, די שטאָט, וואָס האָט ליב טעאַ־טער, האָט שוין מיט עטליכע יאָהר צוריק, בעת די „הבימה" איז צום ער־שטען מאָל אַרויסגעפאָהרען אויף איהר טורנע אין אייראָפּאַ, אַרויסגעוויזען א.דר בעגייסטערונג פאַר אָט דעם אייני־ציגען און זיין מין העבּעאישען טעאַ־טער און מען דאַרף, דאַכט זיך, די לאָ־דזשער נישט דערצעהלען, ווער עס איז די „הבימה". זי דאַרף מעהר נישט קיין שבחים, נאָכדעם ווי די גרעסטע מבינים פון טעאַטער־קונסט אין אַלע וועלט־מעטראָפּאָליעס האָבען זיך אַרויס־געזאָגט פה אחד, אַז די „הבימה" איז די גרעסטע טעאַטער־דערגרייכונג פון אונזער צייט.

די „הבימה" קומט איצט צו אונז פון ארץ ישראל, נאָכדעם ווי די „הבי־מה"־קינסטלער האָבען זיך אָנגעזעטיגט מיט'ן ליכט פון די ארץ ישראל הנמלען און אָנגעזאַפּט אין זיך דעם גייסט פונ'ם לאַנד, אין וועלכען עס איז געשאַ־פען געוואָרען דער „תנ"ך". דער אומ־שטאַנד האָט נישט קיין קליינע בעדיי־טונג, פאַר אָט די אידעאַליסטען עקש־נים, וואָס האָבען געשוואוירען צו שאַפען אַ יודיש טעאַטער אין דער שפּראַך פון דער ביבעל. און מען איז דערביי איצט נאָך מעהר געשפּאַנט זיי צו זעהן שפּי־לען.

דער ערשטער אויפטריט פון דער „הבימה" קומט פאַר פרייטאַג צונאַכטס אין „פילהאַרמאָניע". עס וועט געשפּילט ווערען „האוצר", פון „שולם־עליכם, שבת צונאַכט — „הדיבוק" פון אַן־סקי, די ווייטערדיגע גאַסטשפּילען זעהען פאָר „היהודי הנצחי" און „כתר דוד".

דער אָנקום פון „הבימה" קיין לאָדז וועט זיכער זיין אַ גרויס קונסטלערישע געשעהעניש.

היינט גרויסער סימפאָנישער קאָנצערט

היינט, דינסטאַג, דעם 11/3, 8.30 אָוונד קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער היינטיגער גרויסער סימפאָנישער קאָנצערט פון פילהאַרמאָנישען אָרקעס־טער. אַלס סאָליסט טרעט אַרויס דער האָלענדישער פידלער ה' יאַן דאהמען, וועלכער וועט אויספיהרען משוּנקאָווס־קי'ס פידעל־קאָנצערט. נאָכהער וועט דער פילהאַרמאָנישער אָרקעסטער אונ־טער דער ליידונג פון בערוהמטען קאַפּעל־מייסטער ה' וואלעיאַן בערדיאיעוו, שפּי־לען די 2־טע סימפאָניע פון סקריאַבין, קאַרלאָוויטש'ס „ליטווישע ראַפּסאָדיע" ווי אויך פּראָקאָפיעווס „ליבע צו דריי פּאָמעראַנצען".

ווער האָט געוואונען אויף דער מלוכה־לאָטעריע?

ציהונג פון דער 5 קלאַס פון דער 20. מלוכה לאָטעריע

20.000 זל.: 173721

5.000 זל.: 25516 43540 98793 122388 125708 128491

3.000 זל.: 11410 59433 75312 107811 174639

2.000 זל.: 9162 29272 44052 79552 90203

1.000 זל.: 7684 29372 50198 52675 71375 87763 95985 125723 181315 186906 187142 176454 102823 193259 198722

600 זל.: 15725 17048 19637 22358 22485 31396 38151 41162 43663 58501 65466 79871 71646 72668 81888 84728 311192 127760 135005 135275 135892 139921 142129 142110 145266 146764 155758 464809 170388 174175

184240 187813 188281 190799 191647

500 זל.: 2005 5277 8038 6846 8942 9102 15414 16147 17071 17071 25901 23868 37862 31913 39961 40099 44182 44708 48280 51414 56041 56578 64669 72558 75409 77848 80888 83475 84390 86694 89974 95230 100382 103853 111629 111724 115596 116616 116956 124836 126033 129108 133079 135584 1 6269 136702 139110 139572 140211 142876 144348 146965 147274 149213 152311 153891 154492 156605 156614 156954 158154 160194 173510 180838 182084 186571 189808 183254 193942 198606.

רעטשניצע

פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען און צאהן־ערצטליכער קאַבינעט

17 זגערזשער 17, טעל. 16-33

ד"ר ראַמאַווסקי	נאָז, האַלז און אויערן־קרענקט.	11—10, 3—2, 7—6
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר רוזשאַנער	הויט און גע־שלעכטס־קר.	2—1
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	12—10, 5—4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס־הילף	1—11.30, 6—5
ד"ר גאָלדשטיין־פּאָלאַק	אינערע קראַנקהייטען	2—1, 8—7
ד"ר סאַנטאַר	כירורגישע קראַנקהייטען	5.30—4.30
ד"ר וויינבערג	אינערע, מאַגען, הערץ, לונגען	1—12, 5.30—6.30
ד"ר סטופּעל	רענטגען	2—12, 6—40
צאהן־ערצט א. גראָדזשענטשיק	צאהן און מויל־קראַנקהייטען	7—37
„ נ. ראָזעם		11—10

קינסטליכע העהענזאָננע־בעשטראַהלונג. — פּאַקען־שטעלען.

ביי דער לעטשניצע איז — געעפענט געוואָרען
אָרענטגען־אינסטיטוט

קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע און עלעקטראָ־מעדיצינישע קאַבינעט.

וויזיטעז אין שטאָט. —:— אָפען אויך זונטאָג.

אַלע אַרט מעדיצינישע אַנאַליזען. —— קורסען פאַר שטאָפּלער.

אימפּונגען געגען שמאַרלאַטינע.

ערצטליך־קאָסמעטיש־קאַבינעט

פּראָפ. מ. מאַרקוס נעמט אָן פון 5—7 אָוונט.

איך שרייב און ערלעדיג

אַלערליי ביטעס, אַפּעלאַציעס און רעקור־סען ווי אויך פערשידענע אַקטען און קאָנ־טראַקטען. איבערזעצונגען אין פערשידענע שפּראַכען. פּריוואַטע־ און האַנדעלס־קאָרעס־פּאָנדענץ. איך נעהם אויך אָן הייזער אין אַדמיניסטראַציע. מיט אַכטונג

ג. גרינבוים

ביוראָ: קאָנסטאַנטינער 46
לינקע אָפיצינע 1 שטאָק.

— פייערליכע ערעפנונג פון „באַר ראָגאָזשיקאַ" —

היינט, דינסטאַג, דעם 11 מערץ 5 אַ זייגער אָוונד קומט פאַר די פייערליכע ערעפנונג פון איבעראַל גוט בעקאַנטען

כשר'ען באַר א. נ. „BAR ROGOZYKA"

אויף זשעלאַנאַ 11 (רוג זאַכאָדניאַ) טעל. 189-14,

וואו עס וועט אַרויסגעגעבען ווערען טעגליך

פרישטיגס, מיטאָגען און אווענדברויטן צו קאָנקורענץ־פרייזען.

דער בופעט וועט שטענדיג זיין פערזעהן מיט שמאַקהאַפטע, וואַרימע און קאַלטע צובייסען.

בעמערקונג: אַ סעפּאַראַטע מילכיגע קוך.

עמפעהלענדיג זיך דער ג' קונדשאַפט און שטענדיגע בעזוכער, פערבעטען מיר אויף דער ערעפנונג און צייכנען

מיט אַכטונג „באַר ראָגאָזשיקאַ" זשעלאַנאַ 11.

די געהיימנישען פון דער רויטער ווילע

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

(68־טע פאָרטזעצונג)

יעצט איז דער גאַנצער פערפּלאָנטערטער ענין אויפגע־קלערט געוואָרען, סיי פאַר דער מאַכט און סיי פאַר דער עפענטליכקייט, וואו דער כלומר'שטער האַרטמאַן האָט גע־שפּילט אַזאַ גרויסע ראָלע.

לויט אַ בעפעהל פון אויספאָרשונגס־אַמט איז גוסטאַוו באַלד אויסגעשריבען געוואָרען פון משוגעים־הויז, וואו מען האָט איהם די לעצטע וואָך געהאַלטען סתם צוליב זיין הומי־לאַזיגקייט, צוליב דעם, וואָס ער האָט נישט געהאַט קיין נאָמען.

זונבאַלד עס איז אָנגעקומען די אויפפאָדערונג פון אויס־פאָרשונגס־אַמט, איז גוסטאַוו אַרויסגעלאָזט געוואָרען אויף דער פריי.

זיין ערשטער בעזוך איז, פערשטעהט זיך, געווען ביי פאַני'ן. עס איז זיך לייכט פאָרצושטעלען דעם איינדרוק, וואָס עס האָט געמאַכט אויף פאַני'ן גוסטאַוו'ס בעזוך. פון גרויס פרייד און איבעראַשונג איז זי שיער נישט אַראָפּ פון זינען. זי האָט איהם געהאַלזט, געקושט און געצערטעלט, ווי אַ קליין קינד, וואָס מען ראַטעוועט אַפּ פון אַ זיכערען טויט.

גוסטאַוו איז געוואָרען אינגאַנצען מיטגעריסען פון דער בעגעגעניש מיט פאַני'ן. עס האָט זיך ווידער אין איהם דער־וועקט די אַמאָליגע געפיהלען, זיין אַמאָליגע שטאַרקע ליבע צו איהר.

יעצט איז ער ווידער אויף דער פריי. יעצט וועט ער קאָנען האַנדלען אַזוי ווי ער פערשטעהט, און ווי זיין האַרץ וועט איהם דיקטירען.

ער האָט זיך אוועקגעזעצט דערצעהלען. וואָס ער איז אדורכגעלאָפען די גאַנצע צייט. פאַני איז געוואָרען שטאַרק פעראינטערעסירט און זיך געזעצט נעבען איהם און געהאָרכט מיט גרויס נייגעריגקייט.

— מען איז חושד, אַז איך בין אַ מערדער, אַזוי האָט מען ווענוגסטענס געוואָלט פערשרייבען אין דער עווידענץ, ווען איך בין געווען אין שפּיטאָל. עס איז נישט אמת, פאַני! ניין, גוסטאַוו האָט קיינמאָל נישט פערפלעקט זיין געוויסען מיט מענשליך בלוט, קיינמאָל נישט!..

— געוועזען איז עס אונטער רודא פּאַביאַניץ, אין דער רויטער ווילע... עס איז געווען אַ שוסערייַ איך האָב מיך גע־וואָלט פערטיידיגען... איך האָב געקעמפט ווי אַ לייב. איך האָב קיינעם נישט גע'הרג'עט, איך האָב פערטיידיגט מיין לעבען פאַר באַנדיטען, וועלכע האָבען מיך געוואָלט אומברענ־גען. דערנאָך בין איך ענטלאָפען אַ פערבלוטיגטער איבער'ן וועג, וואָס פיהרט קיין לאָדז. אויפ'ן וועג איז מען מיך ווידער בעפאַלען. איך האָב ווידער געקעמפט. דאָס זענען געווען האַרטמאַנ'ס אָנגעשטעלטע מענשען.

ער האָט פאַני' דערצעהלט אַלץ, וואָס ער האָט נאָר גע־דענקט זי האָט איהם גוט פערשטאַנען. אַזוי זענען זיי ביידע געזעסען פערלאָפט דורך דער אינטערעסאַנטקייט פון די טרויעריגע איבערלעבונגען.

פאַני איז געבליבען אויסער זיך. זי האָט איהם געבעטען, אַז ער זאָל איהר זאָגען אַלעס דערצעהלען פון אָנהויב ביז'ן סוף.

גוסטאַוו האָט ווייטער דערצעהלט:

— הער אויס, מיין טייערע! איך האָב דיר נאָך אַ גאַנץ סך צו דערצעהלען וועגען מיין פערגאַנגענהייט. וואָס איז העכסט שפּאַנענד און וואָלט געקאָנט זיין אַ העכסט אינטע־רעסאַנטער און סענסאַציאָנעלער ראָמאַן. איך וועל דיר אי־בערגעבען די הויפּט־פאַקטען פון מיין לעבען, וואָס איך האָב בעת אונזער בעקאַנטשאַפט, צוליב פערשידענע סיבות, גע־מוזט פערשווייגען.

— זייענדיג נאָך אַ יונגער בחור, איז מיר געשטאָרבען דער טאַטע, נאָך וועלכען איך האָב בעקומען אַ גרויסע ירושה. איך האָב געטראַכט, וואָס פאַר'ן וועג אויסצוקלייבען אין מיין לעבען. ס'איז מיר געווען זעהר שווער זיך צו דעצידי־רען. איך האָב נישט געוואוסט, צי איך זאָל פערברענגען מיין יוגענד צווישען מיינע נאָהענטסטע פריינד, אָדער גאָר גענצ־ליך אוועקפאָהרען אין אַ ווייטען וועג. ווען איך האָב שוין גע־וואָלט בעשליסען צו פערבלייבען אין לאָדז, האָט מיך גע־טראָפען אַ געוואַלדיגע ענטוישונג, אַזוי, אַז די שטאָט איז מיר שרעקליך נמאס געוואָרען און איך האָב פערלאָזט פוילען. אַ קורצע צייט איז פאַריבער, און איך האָב מיך געפינען אין טיפען און ווייטען רוסלאַנד.

מיט אַ יוהיגען און האַרציגען טאָן, האָט גוסטאַוו ווייַ־טער דערצעהלט זיין לעבענס־געשיכטע.

— לאָטש מען האָט מיך געוואָרענט, אַז איך זאָל נישט בעזוכען די סיבירער וועלדער, האָב איך אָבער אויף גאַרנישט געקוקט, און איך בין מיר געגאַנגען אויף אַ יאַגד אין איינעם פון די דאָזיגע וועלדער. איך האָב געמיינט, אַז די איינציגע געפאַהר, וואָס דראָהט מיך דאָרט, זענען די ווילדע חיות. דערוויַל האָט זיך גאָר אַרויסגעוויזען אַן אַנדערע געפאַהר. אַ מענש, וועלכען איך האָב נאַרנישט בעמערקט, איז אַרויסגעשפּרונגען פון צווישען די ביימער און מיט אַן אייזען האָט ער מיר דערלאַנגט אַ שווערען קלאַפּ אין קאָפּ. אַזוי, אַז איך בין געפאַלען און אָהנמאַכט.

אין פשוט'ע און גרוילענדע ווערטער האָט ער דערצעהלט זיין אויפקומען, זיין איבערוועקען זיך. ווען ער איז געפונען געוואָרען, האָט מען איהם אָנגענומען אַלס דעם בעקאַנטען און געפעהרליכען באַנדיט (דער כלומר'שטער יעזשי האַרט־מאַן), וועלכער איז פער'משפּט געוואָרען אויף צעהן יאָהר שווערע תפיסה, און איז מיט עטליכע טעג צוריק ענטלאָפען.

— דער, וואָס האָט מיך געוואָלט הרג'ענען, האָט מיר אַזוי צומושטשערט דאָס פּנים, דאָס קיינער זאָל מיך מעהר נישט דערקענען. ער האָט מיר אפילו צוגענומען מיין אָנגע־טועכץ, און מיר האָט ער איבערגעלאָזט זיינע תפיסה־קליי־דער.

די עראינערונג אין די דאָזיגע געשעהענישען האָבען, ועהט זיך אויס, שטאַרק גערירט גוסטאַוו'ן און ער האָט אָנ־געהויבען דערצעהלען וועגען זיינע תפיסה־יאָהרען, וועלכע ער האָט געמוזט אָפּזיצען אַלס דער כלומר'שטער פערברעכער, וואָס איז פעשולדיגט געווען אין געוואַלד־טאַט און גנבה.

ענדליך איז געקומען דער גליקליכער מאָמענט. איך האָב צוריקגעוואונען מיין פרייהייט. איך האָב אָנגעהויבען רייזען, אָהן אַ ציל און צוועק. איך האָב געוואָלט פערגעסען אָן אַלעם, וואָס האָט מיט מיר פּאַסירט. איך האָב געוואָלט אויפמיידען דער גאַנצער וועלט, אַז דאָס בין איך נישט דער זעלבער, פאַר וועלכען מען האָט מיך געהאַלטען, אַז איך טראָג גאָר אַן אַנדערען נאָמען. איך האָב אָבער נישט געוואוסט, ווי אַזוי מען טוט עס, אויף וואָס פאַר אַן אופן.

... איך בין געפאָהרען קיין אַמעריקאַ, דאָ האָב איך דיך בעקענט. און מיט דיר בין איך געקומען קיין לאָדז, און האָב געגלויבט, אַז אַלע מיינע געוועזענע בעקאַנטע וועלען מיך אודאי דערקענען, לאָטש איך האָב מיר אויפ'ן געזיכט אַזוי שטאַרק געענדערט. איך בין געגאַנגען צום נאָטאַריוש פון מיין נאָטזעלינגען פאָטער, האָט ער זיך פון מיר נאָר אויס־געלאַכט, און מיך אָנגענומען פאַר אַ משוגע'נעם..

פערשטעהסטו, פאַני, שטעל דיר פאָר, אַז דאָ האָט זיך געפינען אַ צווייטער מאַנספערשוין, וואָס האָט געטראָגען דעם זעלבען נאָמען. ער האָט זיך פאָרגעשטעלט אַלס דער זוהן פון מיין פערשטאָרבענעם פאָטער. דער מענש איז גוט בעקאַנט אין לאָדז, זיין נאָמען איז יעזשי האַרטמאַן.

(ענדע קומט)

געלעגענהייט! געלעגענהייט!

אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאַנג פערלענגערן מיר ביז'ן 15 מערץ איינ-שליסליך

גרויסער

אינווענטאר-אויספערקויף

צו אויסערגעווענליך נידריגע פרייזן

ביז צו 50%

מיר פערקויפען פון בעסטען לעדער

800 פאַר הערען-שיך צום פרייז פון —.30 זל. ביז 32.90 זל.

600 „ דאַמען-שיך „ „ „ 19.90 — 24.90 — 29.90

200 „ קינדער-שיך „ „ „ 14.50 זל. ביז 15.50 זל.

נוצט אויס די געלעגענהייט, ווייל דער אויספערקויף דויערט נאָר ביז'ן 15 מערץ איינשליסליך

J. WINDMAN,

Łódź, Piotrkowska 35, tel. 112-23.

געלעגענהייט! געלעגענהייט!

בעפארצוגט אויף דער גאנצער וועלט.

די מאַשינען „ראיאַל" שטויסען ארויס אַלע אַנדערע שרייב-מאַשינען. די שרייב-מאַשין „ראיאַל" האט אַ געוואַלדיגע פאָפּולאַריטעט און אַנערקענונג אין אַלע ציוויליזירטע לענדער. יעדער מאדעל פון דער שרייב-מאַשין „ראיאַל" צייכענט זיך אויס מיט איהר עסטעטישער פארם איז לייכט און אַנגענעהם צו דער אַרבייט און איז אַ מוסטער פון אַ גוטער קאנסטרוקציע און פּרעצעזירטער אויספערטיגונג.

ROYAL TYPEWRITER COMPANY, INC., NEW YORK

Przedstawicielstwo na Polskę

Tow. Handl. Przem. „PACIFIC" Spółka Akcyjna

Warszawa, Al. Jerozolimskie 25., Tel. 117-80 i 80-37

Agentury w Poznaniu, Krakowie, Lwowie, Katowicach, Łodzi, Wilnie, Lublinie, Gdyni, Płocku, Częstochowie, Kielcach, Ostrowie.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה,

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום. איבער דעם זאָלסטו קומען אין מיין רעכטסקאָנסולטענטען-ביוראָ צו ה' מאַנעלאַ, פּיעטריקאווער 17 זאַכאָדניאַ 52

טעלעפאָן 148-79

וואו ס'ווערט פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַפּעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגן דירות אין אויזשאַנד ראַזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג

ד. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט

פּיעטריקאָווער 17

איך זוך

האלצערנע טרעפּען אויף אַנ'ערשטן שטאָק צו קויפען. אַדרעסען אָבצוגעבען אין דער אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאַגעבלאַט" אונטער „Or" 1345

צו פּורים

ווערען עמפּפאָהלען די פאַרציגליכע און עלעגאַנטע

באָמבאָניערען

פון דער בעקאַנטער שאָקאָלאַדע - פאַבריק

Kosma

(פריהער „Sarotti")

פערלאַנגט איבעראַל! פערלאַנגט איבעראַל!

קאנדיטאריי

F. Grycendler

פּיעטריקאווער 62, טעל. 214-87

עמפּעהלט אויפ'ן קומענדיגען יום-טוב פּורים קאָנדיטאָריי-אויסאַרבייטונגען בעקאַנט מיט זייער גוטסקייט ס'ווערען געבעטען די בעשטעלונגען פריהער אויפצוגעבען

מעבעל רייכער אויסוואהל 2 B. FUKS i S-wie Kamienna 2 front II piętrO

ווער עס וויל

גראַנטירטע אַרבייט!

קויפען ביליג און אויף גוטע בעדינגונגען קאָמפּלעטע סטילאָווע איינריכטונגען, שלאָף-צימער, שפּייז-צימער, קאַבינעטען, קינדער-צימער ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, זאָל זיך ווענדען צו דער איבעראַל-בעקאַנטער פירמע

קינא

ZACHĘTA

זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!

מעכטיגע דראַמא אויפ'ן פאָן פון דער וועלט-מלחמה א. ג.

„דער לעצטער זוהן"

דער דאָזיגער מעכטיגער פילם איבערשטייגט אַלץ, וואָס איז ביז אַהער געזעהען געוואָרען אויף די עקראַנען אין די הויפּט-ראָלען די מוטער:

Margaret Manu און James Hall, Charles Morton

קירצליך: פּאַרוואָס פערראַט אַ פרוי? ● Francis Busehman און George Mecka

KINO

SPÓŁDZIELNI

היינט און טעגליך

D'Eon מארקיז—דער ריטער פון מאַדאַם ד'אַמור

אין די הויפּט-ראָלען: Ljana Haid, Hr. Agnes Esterhazy, Fritz kortner

דער נאָהענטער פּראָגראַם: אַ פירשט — אַ סטודענט — אין דער הויפּט-ראָלע Ramon Nowarro

אַנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יו"ט 2 נאָכמ., לעצטער סעאַנס 10 אָוו. אויפ'ן 1. סעאַנס—פּרייזן פערקלענערט.

ביטשריפטען-ביורא און סוחר'ישע עצות

ס'ווערט ערטיילט אַלערליי אינפאָרמאַציעס ווי אויך ווערט געפיהרט אַ פערמיטלונגס-אָבטיילונג אונטער דער פירמע

„OBRONA"

אינהאַבער: מאַקס בארנשטיין און קאָמפּ.

לאָדז, שיענקעוויטשאַ 15

ערלעדיגט אַלערליי ביטעס צום געריכט, אַדמיניסטראַטיווער מאַכט, סקאַרבאָווי און מיליטער-ענינים. בעמ.: אַ ספּעציעלע וועקסעל און שטייער - אָפּטיילונג. מיטאַרבייט פון ערשטקלאַסיגע פאַכמענישע כחות

דאָס ביורא איז אָפען פון 9—7 אָוונט.

אנאנסירט

אין „לאָדזער טאַגעבלאַט"

אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו

ווינטיג נייעס פאַר פּראָטעסטען-בעזיצער

מיר מאַכען בעקאַנט, דאָס מיר האָבען געעפענט אונזער ביוראָ אויף פּיעטריקאָווער 16 (פּאָלודניאָווא 3) וועלכע שרייבט און ערלעדיגט אַלער אַרט ספּראַוועס סאָנדאָווע ווי: קלויזולעס, זאַפּעזפּיעטשעניעס, אוכילעניעס ווי אויך סקאַרבאָווע און מיליטער-ענינים ווי אויך דירות-אַנגעלעגנהייטען און איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. גאַראַנטיע פאַר פּינקטליך און רעיעלע בעהאַנדלונג. בעמ.: דאָס ביוראָ ווערט געלייטעט דורך די ה"ה סקאָטשילאָס און דרעסלער.

„EXPRESS". tel. 168.59.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגיע און נערוועןקראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישע הייל-קאַבינעט-האָספּיטאַל

טעגליך פון 8 אַ זייגער ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג

בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

לעזט און אבאנירט דאס

„לאדזער טאגעבלאט"

ביליג קונסט-פאָטאָגראַפיעס!

נור אַ קורצע צייט!!!

צוליב'ן איצטיגען קריזיס, גיב איך די מעגליכקייט דער געעהרטער קונדשאַפט, צוליב די פערקלענערטע פרייזען פון די אויפנאַהמען ווי:

6 פּאַססקאַרטען נור 6 זל.

ברוין, דאָפּעלט רעטושירט (1 פּערזאָן)

6 „ ויידענע (1 פּערזאָן) נור 7 זל.

12 שטיק (Express pictures) נור 2 זל.

אויסערדעם ווערען אויסגעפיהרט אויפנאַמען לויט די נייעסטע פאָטאָ-טעכניק מיט ספּעציעלע ליכט - עפעקטען. פאַר גרופּען-אויפנאַמען, ווי אויך פאַר פעראיינען — בעדייטענדע הנחות.

מיר עמפּפעהלען זיך דער געעהרטער קונדשאַפט

קונסט-פאָטאָגראַפישע אַנשטאַלט

„PARISIEN"

פראַנציסקאַנער 30

אבאָנעמענטס-פרייז: [illegible] אַנאָנסען-פרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Drukarnia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.